

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ СА «ЗВЯЗДОЙ»!

Ідзе падпіска на II паўгоддзе 2009 года

Падпісныя цэны на газету «Звязда» (у рублях)			
Індэкс	на 1 месяц	на 3 месяцы	на 6 месяцаў
63850 (індыўідуальны)	10600	31800	63600
63145 (індыўідуальны льготны для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	9990	29970	59940
63858 (ведамасны)	17050	51150	102300
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	15550	46650	93300
Да запатрабавання (праз газетныя кіёскі РУП «Белпошта»)			
63850 (індыўідуальны)	9460	28380	56760
63145 (індыўідуальны льготны для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	8850	26550	53100
63858 (ведамасны)	14926	44778	89556
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	13639	40917	81834
Да запатрабавання (праз кіёскі «Белсаюздруку»)			
63850 (індыўідуальны)	8410	25230	50460
63145 (індыўідуальны льготны для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	7830	23490	46980
63858 (ведамасны)	11086	33258	66516
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	10525	31575	63150

Беларусь зацікаўлена ў актывізацыі гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва з Аманам

Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 26 мая на сустрэчы са старшынёй Дзяржаўнага савета Султана Аман Ях'ей бен Махфузам аль-Манзэры, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

«Лічу, што ваш відзіт у нашу краіну — знакавы. Ваша дзяржава ўяўляецца нам, і мы гэта ведаем дакладна, як адна з найбольш развітых і багатых дзяржаў Персідскага заліва. У вас самыя цесныя адносіны з вельмі перспектыўнай і значнай дзяржавай заліва — Аб'яднанымі Арабскімі Эміратамі», — сказаў Прэзідэнт Беларусі.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што добра памятае сустрэчу з Султанам Амана, якая адбылася ў красавіку 2007 года ў час яго афіцыйнага візіту ў Султанат Аман. Ён высока адзавіўся аб аманскім лідары. «Ваш кіраўнік ведае ўсё да дэталяў — ад жыцця селяніна да будаўніцтва самых сучасных будынкаў», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Паводле слоў Прэзідэнта, яму удалося знайсці з Султанам узаемаразуменне, ён убачыў жаданне выбудоваць добрыя адносіны з Беларуссю. Таму паўстала пытанне выбару механізму для выбудовавання такіх адносінаў. «Каб знайсці механізмы, неабходна добра ведаць прадмет. Я ўжо бачыў Аман, а цяпер вы зможаце пазнаёміцца з краінай, з якой у вас, магчыма, складуцца дружальныя адносіны, і мы зноўдзем тэя напрамку, па якіх зможам далёка рушыць наперад у адносінах. Хацелася б, каб вы паехалі з Беларусі з добрымі ўражанымі», — сказаў беларускі лідар, звяртаючыся да аманскага госяці.

У сваю чаргу старшыня Дзяржсавета Амана падзякаваў Аляксандру Лукашэнку за цёплы прыём, а таксама перадаў пажаданні працітанна і развіцця для Беларусі ад Султана Амана. «Калі разглядаць гісторыю нашых адносінаў, то яны пачаліся з устанавлення дыпламатычных адносінаў у 1992 годзе, але па-сапраўднаму яны сталі развівацца толькі пасля вашага візіту ў Аман. Мы імкнёмся павышаць з Беларуссю дружальныя адносіны. Спадзяёмся, што пры вашай падтрымцы і падтрымцы Султана Амана яны будуць і далей развівацца», — падкрэсліў Ях'ей бен Махфуз аль-Манзэры.

Аляксандр Лукашэнка гатовы разгледзець прапановы расійскага «ЕўраХіма» па ўздзеле ў мадэрнізацыі беларускіх хімпрадпрыемстваў

Прэзідэнт Беларусі гатовы разгледзець прапановы расійскага інвестара па мадэрнізацыі беларускіх прадпрыемстваў хімічнай прамысловасці. Аб гэтым кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка заявіў на сустрэчы са старшынёй Савета дырэктараў ААТ «Мінеральна-хімічная кампанія «ЕўраХім» Андрэем Мельнічанкам.

«Хачу, каб мы адкрыта абмеркавалі ўсе прапановы «ЕўраХіма» і вызначыліся на перспектыву па напрамках нашай супрацоўніцтва», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Як адзначыў Прэзідэнт, тры беларускія прадпрыемствы хімічнай прамысловасці паспяхова працуюць на сусветных рынках. «Мы ўмеем вырабляць азотныя, фосфарныя, калійныя ўгнаенні», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — У нас намечаныя вялікі аб'ём мадэрнізацыі гэтых прадпрыемстваў». На думку кіраўнік дзяржавы, тэхпераспаўсюджанне прадпрыемстваў хімічнай прамысловасці трэба было б занадта больш аператывна. Беларусь укладвае ў гэта немалыя сродкі.

Звяртаючыся да расійскага інвестара, Прэзідэнт адзначыў, што той займаецца справай, якая шырока распаўсюджана і ў Беларусі. «ЕўраХім» — буйнейшы вытворца мінеральных угнаенняў у Расіі, уваходзіць у тройку еўрапейскіх і дзясятку сусветных лідараў галіны. «Я люблю сустрэцца з людзьмі, якія займаюцца канкрэтнай справай», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

У сваю чаргу Андрэй Мельнічанка падкрэсліў, што Беларусь — надзвычай цікавы рынак для кампаніі.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

Стыпендыі Прэзідэнта Беларусі назначаны 173 адораным студэнтам

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка зацвердзіў рашэнне савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па сацыяльнай падтрымцы адораных навучэнцаў і студэнтаў. Адапнаведнае распрадэжэнне Прэзідэнт падпісаў 25 мая.

Назначаны стыпендыі 173 студэнтам дзяржаўных вышэйшых навучальных устаноў і Беларускага гандлёва-эканамічнага ўніверсітэта спажывецкай кааперацыі.

Трашчынскія прэміі з уручэннем нагруднага знака паўрата фонду ўзнагароджаны восем пераможцаў V Міжнароднай Жаўтыкаўскай алімпіяды па матэматыцы і фізіцы.

Таксама заахвочаны дзяржаўнымі прэміямі пяць пераможцаў Рэспубліканскай алімпіяды прафесійнага майстэрства і 31 пераможца Х Рэспубліканскага турніру юных матэматыкаў.

Пра шаснаццаць студэнтаў студэнцкаму навукавому аб'яднанню «ЭКОМ» Брэсцкага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта і творчому аб'яднанню «Першы крок у навуку» ліцця Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта аказана фінансавая падтрымка для ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

«Прамая лінія»

ДАПАМОГІ, ПЕНСІІ І ЛЬГОТЫ

Вынікам любых праблем у эканоміцы заўсёды становіцца павышаная цікавасць да сацыяльнай падтрымкі. А адсюль — і чарговая тэма нашай «прамой лініі». Пенсіі і сацыяльныя паслугі, льготы і адрасная сацыяльная дапамога — пра ўсё гэта мы прапануем пагаварыць з намеснікам міністра працы і сацыяльнай абароны Валянцінай Вікенцьеўнай КАРАЛЁВАЙ.

Такім чынам, увага! Паводле папярэдняй дамоўленасці, наша «прамая лінія» пройдзе 3 чэрвеня з 11.00 да 12.30 па рэдакцыйных тэлефонах (8 017) 292 38 21 і 292 38 92. Папярэдняе пытанні можна пакінуць па мінскім нумары 287 17 57.

ДА ВЕДАМА ЧЛЕНАЎ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ НАЦЫАНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

29 мая 2009 г. у 15.00 у зале пасяджэнняў Савета Рэспублікі (вул. Чырвонаармейская, 4) прадоўжыць работу другая сесія Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь чацвёртага склікання.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 27.05.2009г. (для бн разлікаў)		Курсы замежных валют для безвалютных разлікаў	
▲ 1 долар ЗША.....	2 760,00	▲ 1 долар ЗША.....	2 760,00
▲ 1 еўра.....	3 849,10	▲ 1 еўра.....	3 849,10
▲ 1 латвійскі літ.....	5 405,93	▲ 1 латвійскі літ.....	5 405,93
▲ 1 літоўскі літ.....	1 109,97	▲ 1 літоўскі літ.....	1 109,97
▲ 1 чэшская крона.....	143,35	▲ 1 чэшская крона.....	143,35
▲ 1 польскі злоты.....	862,90	▲ 1 польскі злоты.....	862,90
▲ 1 расійскі рубель.....	88,61	▲ 1 расійскі рубель.....	88,61
▲ 1 украінская грыўна.....	360,43	▲ 1 украінская грыўна.....	360,43

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 27.05.2009г. (для бн разлікаў)		Курсы замежных валют для безвалютных разлікаў	
▲ 1 долар ЗША.....	2 760,00	▲ 1 долар ЗША.....	2 760,00
▲ 1 еўра.....	3 849,10	▲ 1 еўра.....	3 849,10
▲ 1 латвійскі літ.....	5 405,93	▲ 1 латвійскі літ.....	5 405,93
▲ 1 літоўскі літ.....	1 109,97	▲ 1 літоўскі літ.....	1 109,97
▲ 1 чэшская крона.....	143,35	▲ 1 чэшская крона.....	143,35
▲ 1 польскі злоты.....	862,90	▲ 1 польскі злоты.....	862,90
▲ 1 расійскі рубель.....	88,61	▲ 1 расійскі рубель.....	88,61
▲ 1 украінская грыўна.....	360,43	▲ 1 украінская грыўна.....	360,43

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 27.05.2009г. (для бн разлікаў)		Курсы замежных валют для безвалютных разлікаў	
▲ 1 долар ЗША.....	2 760,00	▲ 1 долар ЗША.....	2 760,00
▲ 1 еўра.....	3 849,10	▲ 1 еўра.....	3 849,10
▲ 1 латвійскі літ.....	5 405,93	▲ 1 латвійскі літ.....	5 405,93
▲ 1 літоўскі літ.....	1 109,97	▲ 1 літоўскі літ.....	1 109,97
▲ 1 чэшская крона.....	143,35	▲ 1 чэшская крона.....	143,35
▲ 1 польскі злоты.....	862,90	▲ 1 польскі злоты.....	862,90
▲ 1 расійскі рубель.....	88,61	▲ 1 расійскі рубель.....	88,61
▲ 1 украінская грыўна.....	360,43	▲ 1 украінская грыўна.....	360,43

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

РАНИЦА РОДНОЙ ЗЕМЛИ

РОЗГАЛАС

КАСІР «УЗІЎ» БАНК
Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ва ўпраўленні інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Гродзенскага аблвыканкама, 24 мая заведзена крмінальная справа па арт. 211 ч. 4 Крымінальнага кодэкса Беларусі ў дачыненні да жыхара вёскі Лясная Бераставіцкага раёна Паўла Скотнікава, 1984 года нараджэння. Ён аб'яўлены ў вышук.

БЕЛАРУСЫ ТРАПІЛІ Ў АВАРЫЮ Ў ПОЛЬШЧЫ

Згодна з паведамленнямі інфармагенцтваў, учора ў Мазавецкім ваяводстве Польшчы разбіўся аўтобус з беларусамі.

У якасці падрабязнасцяў гаварылася толькі тое, што на павароце ў аўтобус урэзаўся легкавы аўтамабіль «Пежо», які выехаў на сустрэчную паласу. У выніку аўтобус заваліўся ў кювет і перакруціўся.

У ім знаходзілася група нашых суайчыннікаў ва ўзросце ад 14 да 25 гадоў. Дзевяць з 46 пасажыраў трапілі ў рэанімацыю, астатнім пацярпелым дапамогу аказалі на месцы. Паведамлялася таксама, што вядзецца разбор, вадзіцелі абодвух транспартных сродкаў былі цяжарнымі. Але што гэта была за група, які стан пацярпелых, дзе зараз знаходзіцца суайчыннікі, што пацярпелі ў меншай ступені, па якіх тэлефонах родныя могуць даведацца пра стан здароўя сваіх родных? З гэтымі пытаннямі мы звярнуліся ва ўпраўленне інфармацыі Міністэрства замежных спраў.

На момант падрыхтоўкі публікацыі рэдакцыя змагла дакладна пацвердзіць толькі факт самога здарэння ў Польшчы. Так, пацярпелі дзевяць чалавек. Па апошняй інфармацыі, што мелася, усе яны атрымалі пашкоджанні сярэдняга цяжару. У аўтобусе ехалі не турысты, а юнацкая зборная па кібоксінгу. Іншыя пытанні засталіся пакуль без адказаў, паколькі, як было сказана нам, папярэдняй інфармацыя, што была распаўсюджана, адпавядае рэчаіснасці не цалкам. «Зараз на месца выехаў консул, будзем спадзявацца, хутка паступіць удакладненыя звесткі». Тэлефон, па якім родныя маглі б даведацца пра стан тых, хто трапіў у аварыю, вырашана было не даваць у друк. «Хто ведае пра здарэнне, той ведае, каму і куды тэлефанаваць».

Сяргей РАСОЛЬКА.

«ЗАМАРОЖВАЦЬ БУДОЎЛІ МЫ НЕ ДАЗВОЛІМ...»

Сяргей СІДОРСКИ:

Антыкрызісны план, сістэма захадаў па развіцці айчыннай эканомікі дзейнічае, значна ў нашым пасяджэнні Савета Міністраў Беларусі прэм'ер-міністр Сяргей Сідорскі. «Мы дасягнулі пэўнай стабільнасці і цяпер павінны значна дадаць, таму што ёсць унікальнае для беларускай эканомікі магчымасць: знешнія рынкі ўпалі, з'явіліся свабодныя нішы і іх трэба запоўніць», — лічыць ён. Разам з тым, прэм'ер падкрэсліў, што трэба не толькі максімальна поўна выкарыстоўваць магчымасці для прасоўвання айчынных тавараў на знешнія рынкі, але дадаваць у продажы беларускай прадукцыі і ўнутры краіны.

Пра тое, што падзенне зафіксавана, а надалей эканоміку чакае рост, паводле слоў прэм'ера, сведчаць вынікі мінулых месяцаў. Так, тэмпы росту ВУП за чатыры месяцы склаў 101,2 працента супраць 101,1 працента за першы квартал, у маі, як чакаецца, таксама адбудзецца чыноўнікі працягваюць блакіраваць пастаўкі беларускай прадукцыі на свой рынак. У прыватнасці, прэм'ер згадаў выказванне міністра сельскай гаспадаркі РФ, якая заявіла, што «мы збіраем 11 тысяч трактароў з беларускіх камплектаваў частка, таму нам нічога не трэба ў краіне».

«А тое, што гадавая праграма расійскага Урада разлічаная на 48 тысяч трактароў, забываецца», — дадаў ён. — Трэба падкацаць, таму што сёння фактычна рынкі для прасоўвання беларускай прадукцыі закрыты». Разам з тым, нагадаў Сяргей Сідорскі, толькі на мінулым тыдні кіраўнік урадаў Са-дзружэнні дамовіліся, што будуць ствараць бар'еры ў гандлі паміж нашымі краінамі.

Яшчэ адна галіна, на якую робіцца стаўка, — будаўніцтва. Сё-лета ўжо ўведзена ў эксплуатацыю амаль 1,5 мільёна квадратных метраў жылля. А мяркуюцца, што па выніках паўгоддзя аб'ём «жылля квадратных» дасягне 60 працентаў у лютым назіраецца ажыўленне.

Віце-прэм'ер Андрэй Кабякоў, які таксама аналізаваў вынікі сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны за чатыры месяцы, напачатку нагадаў аб тым, што напрыканцы красавіка на пасяджэнні Прэзідыума Саўміна была зацверджана сістэма захадаў для дасягнення прагнозных паказчыкаў на год. «Прадугледжаныя гэтай сістэмай канкрэтныя мерапрыемствы дазва-ляюць дасягнуць на выніках паўгод-дзя тэмпы росту ВУП на ўзроўні не ніжэй за 106 працента», — сказаў ён. Згадаўшы пра невялікі прырост ВУП у красавіку, Андрэй Кабякоў праінфармаваў, што дасягнуць ён быў у асноўным за кошт павелічэн-ня аб'ёмаў будаўніцтва жылля і аб'ёмаў вытворчасці прадукцыі сель-скай гаспадаркі. Таксама ролі тут адыграла і ажыўленне працы прамысловасці, прырост аб'ёмаў якой склаў 0,9 працента. Ажыўленне ў сігналі, які сведчыць пра нармалізацыю працы ўсёй эканомікі. Але і адзначыў тое, што неглыба забы-ваць пра якасны складнік гэтага ажыўлення, маючы на ўвазе золь-насць поўнаасцяг прадцаў вырабле-

МІНФІН ЛІЧЫЦЬ МЭТАЗГОДНЫМ ПАВЕЛІЧЭННЕ СТАЎКІ ПДВ З 18 ДА 22%

Аб гэтым паведаміў карэспандэнту БЕЛТА намеснік міністра фінансаў Іван Шунько. Нагадаем, раней першы намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Уладзімір Сямашка заявіў, што ўрад прапачаў новы блок антыкрызісных мераў. Так, з 1 чэрвеня плануецца знізіць падатковую нагрузку на эканоміку на 1,3 працента да ВУП за кошт адмены астатняга 1 працента збору ў фонд падтрымкі сельгасвытворцаў, асобных мясцовых падаткаў, а таксама зніжэння з 24 працента да 20 працентаў стаўкі падатку на прыбытак. Для кампенсацыі выпадаючых паступленняў у бюджэт плануецца павялічыць стаўку ПДВ з 18 пра-

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

КАЛЯ 100 ТЫС. ЧАЛАВЕК ЗАПАТРАБАВАЛІ АДСТАЎКІ СААКАШВІЛІ
У Тбілісі больш за 100 тысяч чалавек прыйшлі ў аўторак на арганізаваныя апазіцыі «Грамадзянскі парад», цалкам запоўніўшы стадыён імя Барыса Паічадзэ. Які паведамляе грузінскі партал GHN, стадыён змясціў толькі 70 тысяч чалавек, так што ўсе прылеглыя вуліцы таксама былі запоўненыя тысячамі людзей.

Апазіцыянеры зноў агучылі сваё асноўнае пра-баванне — прызначэнне датэрміновых прэзідэнцкіх і парламенцкіх выбараў. Адзін з лідараў апазіцыі Зві-ад Дзідзігуры заклікаў усіх у адзін голас зафіксаваць прабаванне адстаўкі Саакашвілі. У адказ дзясяткі тысяч чалавек скандзіравалі: «Саакашвілі не наш прэзідэнт!», «Жыве Грузія без Саакашвілі!».

ПАЎНОЧНАЯ КАРЭЯ ПРАВЯЛА ЗАПУСК ЯЛІЧЭ ДВЮХ РАКЕТ
Паўночная Карэя правяла ў аўторак запуск дзвюх ракет малой дальнасці: зенітнай і супраць-карабельнай, паведамляюць СМІ Паўндэвай Кар-рэі. Запуск абедзвюх ракет быў праведзены з палігона на ўсходнім узбярэжжы КНДР.

Паводле ацэнкі экспертаў, дальнасць палёту такіх ракет з умоўнай назвай КН-01 складала 160 кіламет-раў. Паводле звестак МЗС Расіі, Савет бяспекі ААН ужо рыхтуе чэрвоўную рэзалюцыю па КНДР, аднак у Маскве выступаюць супраць блакады і ізаляцыі Пхеньяна. Раней Савет бяспекі ААН ужо асудзіў

цэнтаў да 22 працентаў. Ва ўрадзе лічаць, што гэтыя меры будуць падтрымкай беларускаму экспартэрам, дадуць магчымасць павялічыць канкурэнтаздольнасць беларускай тавараў. Паводле слоў Івана Шунько, якіх-небудзь яшчэ змяняюць у падатковай палітыцы Бе-ларусі з 1 чэрвеня 2009 года не плануецца. Разам з тым ён паведаміў, што Мінфін завяршае распрацоўку праекта асноўных напрамкаў бюджэтна-фінансавай і падатковай палітыкі на 2010 год, не ўдакладніўшы пры гэтым, якія менавіта зменні ў падатковай палітыцы Беларусі чакаюцца ў будучым годзе.

БЕЛТА.

новыя выпрабаванні ў КНДР. У сувязі з гэтым вырашана падтрымаваць рэзалюцыю, але пакуль не ясна, які будзе змест дакумента і калі яго пры-муць. «Хутчэй за ўсё, прыняцце чэрвоўдай рэзалюцыі СБ ААН непазбежна. Рэакцыя павінна быць досыць сур'ёзнай, таму што на карту пастаўлены аўтарытэт Савета бяспекі», — паведаміла крыніца ў замежна-палітычным ведамстве РФ.

ПРЭЗІДЭНТ КІРГІЗІІ ЗРАБІЎ ТРЫ ПАМЫЛКІ НА ІСПЫЦЕ ПА МОВЕ
26 мая прэзідэнт Кіргізіі Курманбек Бакіеў здаў іспыт на веданне дзяржаўнай мовы, паве-даміла АКІпресс.

Гэтая працэдура абавязковая для ўсіх, хто ўдзель-нічае ў прэзідэнцкіх выбарах (Бакіеў, нагадаем, ба-лаштуеца на другі тэрмін). Кіраўнік дзяржавы дапусціў некалькі памылак, аднак камісія пачыла іх «ма-лаважымі». Паводле слоў старшыні камісіі, Бакіеў зрабіў тры памылкі ў імя-словыя працы: прапусціў коскі. Як адзначае агенцтва, паводле правілаў іспыту ў тэксце можна дапусціць да 12 памылак.

АНІШЧАНКА РЭКАМЕНДАВАЎ РАСІЯНАМ ЛЯЧЫЦЬ ГРЫП І Н1Н1 АЙЧЫННЫМІ ПРЭПАРАТАМІ
Галоўны санітарны ўрач РФ заявіў, што новы гэрып Н1Н1 падаецца лячынна «айчыннымі ле-кавымі прэпаратамі».

Анішчанка дадаў, што адчувальнасць новага віру-са да вырабленых у Расіі супрацьвірусных сродкаў пацверджана лаба-ратарнымі даследаваннямі. Паводле звестак кіраўні-ка Расздраўнагляда, дэ-фіцыту лекаў ад грыпу ў расійскіх аптэках не на-зіраецца.

АЙЧЫННЫЯ МАБІЛЬНІК ДЛЯ ПЕНСІЯНЕРАЎ?

У набліжышы час спецыялізаваўся цэх Мастоўскай сельгастэхнічнай паліна распачаць вы-пуск мабільных тэлефонаў. Да слова, стацыянарныя тэлефон-ныя апараты ад гэтага вытвор-цаў даўно і паўсюдна вядомыя айчыннаму спажываў. На гэты ж раз на прадпрыемстве выра-шылі стварыць мабільнік, раз-лічаны найперш на пажылых людзей — пенсіянераў.

Зыходзячы з пастаўленых мэтай, тэлефон будзе мець мінімум функ-цый, таму што ўладальнік апарату ў такім узросце ўсё адно наўрад ці карыстаўся ё ім. Праўда, плануецца, што адна з функцый — хуткага набору — прысутнічаць будзе абавязкова. Тэлефонны нумар дзяці, суздэў, «хуткай дапамогі» ці якой іншай экстрэннай службы не трэба будзе ў пэўнаму неабходнасці набіраць цалкам кожны раз. Дастанова запісаць злы нумар аднойчы і потым пры патрэбе — толькі націснуць кнопку. Дарэчы, і самі кнопкі па памерах будзе вялікімі.

Сёння на прадпрыемстве выраблена некалькі даследных мадэляў мабільных тэлефонаў, якія цяпер праходзяць патрэбныя выпрабаван-ні. Рыхтуюцца і патрэбныя дакументы па арганізацыі вытворчасці. Як звычайна нам, мяркуюцца, што кошт айчыннай навінкі павінен быць невялікім, аднак канкрэтны лічыць пакуль не назвалі. Плануецца, што больш падрабязная інфармацыя будзе агучана ў набліжышы час. Застанецца дадаць, што ў краіне гэта ўжо не першая спроба наладзіць вытворчасць мабільных тэлефонаў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НЕ ЎЛІК, А КРАДЗЕМ

За крадзеж у асабліва буйным памеры будзе прыцягнута да адказнасці жыхарка гарадскога пасёлка Наваельня Дзятлаўска-га раёна.

Як паве

НЕФАРМАЛЬНЫ СТАРАСТА

Хатынічы — вёска асаблівая на ганцавіцкім Палессі. І не толькі тым, што влякая, што моладзь адсюль не з'язджае, а імкнецца пусціць карані ў родным краі. На ўліку ў мясцовага педьятра — 43 немаўляці да года. Гэта вам не жартачка!

У баранавіцкім раддоме, куды часта дастаўляюць адсюль парадзі, не раз здзіўляліся: што за Хатынічы такія, адкуль ажно дзве жанчыны за дзень могуць прывезці?! А гэта тыя самыя Хатынічы, якія Якуб Колас у сваім знакамітым творы называў Хатовічы. І славу тыя яны здавён тым, што жылі тут дружна, шанавалі свой род, а васьмь да прыездных ставіліся не тое што з халадом, але не як іх трымалі на дыстанцыі, адным словам, за сваіх не лічылі. Дык вось, абранне Андрэя Ярашэвіча старастам стала проста заканамерным працэсам. Інакш і быць не магло: па-першае, свой, з мясцовых, з вельмі працавітэй сям'і, па-другое, надзвычай аўтарытэты чалавек, які ў свой час атрымаў адукацыю і вучыў не адно пакаленне вясцоўцаў. 12 гадоў таму на агульным сходзе Андрэю Андрэевічу аднадушна выказалі давер і пакуль што, па добна на то, мянцэ свайго абранніка на іншага не збіраюцца. Ён сапраўдны стараста, нефармальны. Да яго ідуць са сваімі бедамі ў спадзяванні на нейкую дапамогу альбо парад. Не так даўно жанчына прасіла паўпільваць на зяця. З працы звольніўся, а іншую не шукае, сядзіць сабе ў хаце на дачыну зарплату і не адчувае згрызотаў сумлення. Гаварыў Андрэй Андрэевіч з тым мужчынам. Паабяцаў ён заняцца ўласным працаўладкаваннем. Ну, хоць паабяцаў — можа, аб нечым задумваецца.

— Аднойчы, — расказвае Надзея Васільеўна, жонка старасты, — прыбгае ледзьве апрауната кабет з двума дзецьмі: «Ратуі, Андрэй Андрэевіч, зусім разышоўся дбашыр!» І што вы думаеце, накідае куртку, ідзе.

— Усялякае бывае, — усміхаецца Андрэй Ярашэвіч, — бывае, сам сябе здзіўляю. Нежэй зайшлі мы ў адну сямейку, таксама па сігнале, разам са старшынёй сельскага Савета Генадзем Перашчучком. На сталае бутэлка недапітая, гаспадар — за сталом. А дзеці — каля печы ў куточку жуюць сухі «Ролтан» з пакета. Як нейкая сіла мяне падштурхнула: схаліў я «галаву сямейства» за каўнер, ну, і траснуў пару разоў ад душы. Генадз Аляксандравіч потым кажа: «Не ведаў, што вы, Андрэй Андрэевіч, на такое здатыны». Ну не магу я цяпець, мірыцца, калі малады здаровы лайдакі прапіваюць сям'ю, сумленне, гонар. Як некалі нам было цяжка ствараць дабрабыт сваёй сям'і, будавацца, вучыцца — а стараліся, высіліваліся, працавалі да сёмага поту. Цяпер усё ёсць: толькі не лянуйся. Дык не, іншы вочы залые — і ўсе праблемы «вырашаныя». А той, каго я траснуў, праз дзень-другі мяне на вуліцы сустракае і руку працягвае, маўляў, нічога не было, жыццёвыя акалічэнні... Вось так і жывём.

Але хатыніцкі стараста больш любіць расказваць пра добрае, што ёсць у вёсцы. Як аграгарадок будавалі, рамантавалі, добраўпарадкавалі. Як нархэце бібліятэку са старога прыстасаванага памяшкання перанеслі ў асобнае, папярэдняе адрамантаваўшы былі будынак райспажыўсаюза. І цяпер вясковая чытальня стала сапраўдным асяродкам культуры. А крамуў у вёсцы і без таго хапае, іх ажно 11 штук рознай формы ўласнасці. Любіць ён расказваць і пра людзей. У асноўным тут жыў працаўнікі. Многія прывыклі карыстацца дарамі лесу, балота: збіраюць у сезон чарніцы, журавіны, грыбы. Апошнім часам модна стала ездзіць на заробкі ў Маскву. Некаторыя маладыя мужчыны зрабляюць у расійскай сталіцы, па мясцовых мерках, вялікі грошы, будуць дамы, багата іх абстаўляюць, купляюць дарагія машыны. Тут ужо, як кажуць, хто на што здатыны. З асаблівай павагай успамінае стараста свайго аднавяскоўца Аляксандра Канановіча. Цікава гэта быў чалавек. Нешта збіраў, нешта чытаў, нешта занатоўваў. Многія лічылі яго здзівакатым, скапуватым, некаторыя проста лабоўляліся. Але здзіўіў ён усіх, калі ў свет выйшла кніга «Памяць» Ганцавіцкага раёна. Аляксандр Аляксандравіч адрозваў купіў 100 асобнікаў нятаннай кнігі і прынесў старасту, каб той уручыў па кніжцы найбольш заслужаным і аўтарытэтным людзям. Вось такую памяць пра сябе пакінуў чалавек, якога пры жыцці не вельмі разумелі.

Андрэй Андрэевіч таксама лічыцца знаўцам гісторыі, як ніхто ведае свой край, сваіх пращраў. Цікава, што ён у сваім родзе не першы стараста. Валасным старастам быў некалі дзед па бацькоўскай лініі Васіль Ярашэвіч. Засталіся звесткі аб тым, як да валаснога старасты заходзіў малады настаўнік з Люсіна Канстанцін Міцкевіч, каб вырашыць пытанне з грашым на падручнікі для школьнікаў. І тагачасны стараста спрыяў новаму педагогу. Так што павага да навукі, да ведаў, да настаўніцкай працы перадалася недзе з генамі, лічыць Андрэй Андрэевіч.

Нарадзіўся ён у вельмі цяжкіх пасляваенных час. У школу пайшоў у пяць гадоў — бацька папарасіў настаўніцу, каб узятлі, бо дзіця не было куды дзець. Такім чынам, у пяцінаццаці з паловай гадоў Андрэй Ярашэвіч скончыў сярэдняю школу. Праз два гады — педагогічнае вучылішча, і за паўгода да ўласнага паўналецця выйшаў на працу ў якасці настаўніка. Істэтыт заканчаў ужо потым, пазней, завочна. А папрацаваўшы некаторы час, задумаў будаваць сабе новы дом. Гэта была цэлая гісторыя — з будоўляй, пошукамі будматэрыялаў. Жылі ў лесе, а лесу купіць было нельга. Такія парадкі ўсталявала тагачасная ўлада. Таму збіраць драўніну, іншы матэрыял давялося доўга, па крупнічцы. Але дом ён усё ж узвёў. І ўжо ў гатовую хату прывёў маладоў гаспадыню Надзею, з якой пражылі ў згодзе шмат гадоў. Траіх дзяцей паднялі, усім далі адукацыю. У хаце ўсё добраўпарадкавана, дагледжана, упрыгожана руплівай рукою гаспадыні. Андрэй і Надзея Ярашэвічы трымаюць вялікую гаспадарку, апрацоўваюць ладны кавалек зямлі. На зяцёў, нявестку пашанцавала, — кажа гаспадыня. Таму для яе сямья радасныя вхіліны — калі ўсе з'язджаюцца, збіраюцца ў роднай хаце. А матуля ўжо загадзя падрыхтуецца, наварыць, напачэ, для ўнукаў ласункамі запасаецца.

А яшчэ Андрэй Андрэевіч з Надзеяй Васільеўнаў актывны ўдзельнікі самадзейнасці, спляваюць любіць і ўмеюць. Андрэй Ярашэвіч, дарчы, усё жыццё выкладаў рускую мову і літаратуру ў школе. Яго ўрокі многія вучні, што самі ўжо даўно сталыя, памятаюць да гэтай пары. Расказвалі, як праходзілі Ясеніна або іншага слыннага паэта, настаўнік моу песню на яго словы заспяваць проста на ўроку. Голас мае надзвычай прыгожы. Рускую мову выкладаў, а ў побыце карыстаецца толькі беларускай. І летася на абласным сходзе па праблемах мясцовага самакіравання хатыніцкі стараста зрабіў амаль ці не фурор сваім выступленнем на яркай, сакавітай роднай мове. Ён разважаў аб тым, як трэба шанаваць сваю зямлю, сваю культуру і ўсё роднае, што дае моц чалавеку. Нездарма ў раёне абралі яго старшынёй савета староства. У вёсцы таму, відаць, так паважваюць старасту, што ён сам і яго сям'я з'яўляюцца прыкладам ва ўсім.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Ганцавіцкі раён.

ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ СТАЛА БОЛЬШ

Меры, што прымаюцца ўрадам на паляпшэнні дзелавога клімату ў рэспубліцы, спрыяюць павелічэнню колькасці суб'ектаў малага прадпрыемства — як юрдычных асобаў, так і індывідуальных прадпрыемстваў, паведамлілі ў Мінэканомікі.

Паводле апошніх звестак, па стане на 1 красавіка ў краіне на ўліку знаходзіцца 68 944 суб'екты малага прадпрыемства — юрдычных асобаў: у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам іх колькасць павялічылася на 13 957 (на 25,4%), у параўнанні з пачаткам сёлета года — на 2 524 (на 3,8%). Колькасць індывідуальных прадпрыемстваў на 1 красавіка складала 216 713 чалавек і ў параўнанні з пачаткам года вырасла на 1 129 чалавек (на 0,5%). Удзельная вага папулярнага плаццоў у бюджэт ад суб'ектаў малага прадпрыемства за студзень — сакавік складала 16,7%, у тым ліку ад юрдычных асобаў — 14,3%, індывідуальных прадпрыемстваў — 2,4%.

Ігар ГРЫШЫН.

ДЫЯЛОГ З УЛАДАЙ

НЕ ДАЛЕЙ ЗА ШЫРЫНЮ СТАЛА

Сістэма мясцовага самакіравання ў Беларусі атрымае належнае прававое афармленне

Маштаб мясцовых праблем няхай сабе і не глабальны, але іх прырытэтанасць для жыхароў — найвышэйшая. Яно і зразумела. Якія б новыя вытворчасці ні адкрываліся, наколькі б далёка ні крочыла навука — гэтым цяжка здавольці чалавека, у дом якога не правялі газ ці ваду, які зачкаўся адкрыцця паліклінікі ці дзіцячага садка. І запытанні адпаведныя: у кожнага выбаршчыка ёсць магчымасць пагутарыць са сваім прадстаўніком ва ўладзе сам-насам, расказаць пра свае клопаты і даведацца, што зроблена... Рашэнні заўжды патрабуюць рэацыянальнага падыходу, ініцыятыўнасці і грашовых уліванняў. Аднак усяму гэтаму не абясыцца без заканадаўчага падмацавання.

Праект закона «Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні ў Рэспубліцы Беларусь» нядаўна паступіў у ніжнюю палату парламента. Ён падрыхтаваны ў форме новага закона, бо ўжо выкладаўся ў новай рэдакцыі 10 студзеня 2009 года. Пытанне не з лёгкіх, на вырашэнне яго спатрабілася шмат часу. З якімі цяжкасцямі дазволіць справіць будучы закон, што будзе ўрэгулявана і як гэта паўплывае на сітуацыю на месцах? Ад агульнага да прыватнага крочым разам з Генадзем ГРЫЦКЕВІЧАМ, намеснікам старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце. У гэтым скліканні пытанні заканадаўства ў галіне кіравання на месцах будзе курьравана менавіта ён. Для народнага абранніка аб'ект не новы, хіба што курс іншы — раней ён сам працаваў у такіх структурах, а цяпер займаецца прававым рэгуляваннем іх работы.

— **Вашы ўражанні ад праекта, які заканадаўча замацоўвае механізмы мясцовага самакіравання?**

— Папрацаваўшы ў рэгіёне, магу сказаць, што гэты закон праект працэдуральны. Вельмі аб'ёмны матэрыял, дастаткова прафесійна выкладзены, ёсць цікавыя новыя падыходы. Самае галоўнае — ён, на мой погляд, атрымаўся. Паверце, апошняга гады і кіраўнік дзяржавы, і абедзве палаты парламента

та вельмі шмат увагі надаюць пытанніам мясцовага кіравання і самакіравання. Нездарма быў створаны Савет па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання, які працуе ўжо не адзін год (утварэнне такой структуры, дарчы, прадугледжана ў праекце). У яго ўключаны прафесіяналы, вопытныя людзі, якія валодаюць сітуацыяй. Вельмі цікавыя пытанні разглядаліся ў рэгіёнах, у тым ліку і з выездам на месца. А былі ж часы, калі старшыня сельскага Савета заставаўся адзін на адзін з жыхарамі, сваімі выбаршчыкамі... На мой погляд, законапраект своечасовы. Ужо столькі зменаў было ўнесена іншымі прававымі дакументамі, што проста неабходна было прывесці ўсё ў адпаведнасць. Выйсці на комплексны законапраект, які б поўнакры адлюстроўваў пытанні кіравання на мясцовым узроўні з боку як прадстаўнічай, так і выканавчай улады. Тым самым ліквідаваць існуючае нарматыўнае прававы акт (акта па адных і тых жа пытаннях мясцовага кіравання і самакіравання). З улікам часу неабходна таксама абнавіць тэрміналогію. Напрыклад, паводле прапановы Віцебскага аблвыканкама назва пасады сакратара выканкама пярэдняга ўзроўню заменена на «кіраўнік спраў». Яна больш поўна адлюстроўвае аб'ём адказнасці гэтай службовай асобы і сядзейнічае павышэнню яе аўтарытэту.

(Заканчэне на 2-й стар. «МС».)

АБМЕН ВОПЫТАМ

ХТО НЕ ДАЕ СПАКОЮ ЖЭСАМ?

Камітэты тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання

Ва ўсялякім разе так сцвярджаюць работнікі ЖЭСаў і ЖРЭУ Фрунзенскага раёна горада Мінска, на чый тэрыторыі дзейнічае 11 згаданых камітэтаў. Аднак камунальнікі тут жа дадаюць, што, дзякуючы КТГСам імя значна прасцей весці работу з насельніцтвам і што ад такога супрацоўніцтва ў выйгрышы застаюцца і жылцы, і самі камунальныя службы.

Днямі ў сталіцы на базе Фрунзенскага раёна прайшоў семінар для старшыняў КТГСаў, прадстаўнікоў ЖЭСаў і адміністрацый раёнаў, арганізаваны Мінскім гарадскім Саветам дэпутатаў, дзе «фрунзенцы» падзялілі вопытам па стварэнні вышэйзгаданых органаў грамадскага самакіравання. Удзельнікі семінара наведлі КТГС № 103, дзе на практыцы пазнаёмліліся са спецыфікай яго дзейнасці.

У склад камітэта ўваходзіць 11 чалавек, на яго тэрыторыі размяшчаецца 47 шматкватэрных дамоў, дзе пражывае больш за 22 тысячы чалавек. Старшыня камітэта — палкоўнік у адстаўцы, воін-інтэрнацыяналіст Вячаслаў Іванавіч Банны — не адзін год актыўна займаецца ваенна-патрыятычным выхаваннем дзяцей і падлеткаў. Сумесна са шкولай ён праводзіць «уроки мужнасці», прыём у піянеры, у члены БРСМ, бярэ ўдзел у рабоце савета па прафілактыцы правапарушэнняў сярод няпоўнагадовых. Па ацэнцы настаўнікаў і дырэктры, ваенна-патрыятычнае выхаванне дае пэўныя станоўчыя вынікі.

Які ўсе астатнія КТГСы Фрунзенскага раёна, КТГС № 103 арганізаваны на базе ЖЭСа. Гэта абумоўлена тым, што больш за ўсё пытанні ў жылёў унікае, які правіла, менавіта па сістэме ЖКГ, і такое суседства дазваляе членам КТГСа трымаць самыя ценныя кантакты з камунальнымі службамі.

— Для нас КТГСы — гэта знаходка, — прызнаўся ўдзельнікам семінара намеснік дырэктара ЖРЭУ № 2 Фрунзенскага раёна Андрэй Аляксееў. — Сумесна з КТГСамі мы працуем з насельніцтвам па усталяванні прыбярэў уліку. Члены камітэтаў пакватэрна абходзяць жылцоў, збіраюць сходы, агітуюць насельніцтва. Яны дапамагаюць нам весці інфармацыйную работу па раздзельным зборы смецця, работу са зноснымі нецэлявышчыкамі. І вынік іх канкрэтнай працы відавочны. Праблемы, безумоўна, узнікаюць, аднак усё пытанні вырашаюцца ў нармальным працоўным парадку. Такіх момантаў, калі ў старшыні КТГСа з'явілася б падстава для зварту ў вышэйшую арганізацыю (маўляў, мы не стварылі ўмоў для работы, ці перашкоджаем працаваць) — не ўнікае. КТГСы — нашы вочы і нашы вушы. Яны — нашы дарадцы і, бясспрэчна, нашы крытыкі. КТГСы не даюць нам спакойна спаць. А мы ў сваю чаргу таксама імкнёмся нагаруць іх работай. Увогуле мы вельмі задаволены тым, што ў нас сёння ёсць такія структуры.

Сістэма мясцовага самакіравання ў Мінску бярэ свой пачатак з 1499 года, калі горад атрымаў Магдэбургскае права. З тых часоў самакіраванне ў Мінску развівалася і ўдасканальвалася. Сёння тэрыторыя горада складае 96 квадратных кіламетраў. Тут пражывае 1 млн 832 тысячы чалавек. Плошча сталіцы падзелена на 9 раёнаў і Фрунзенскі — адзін з найбуйнейшых. Паводле слоў старшыні Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў Міхаіла Матусевіча, кіраваць такой вялікай тэрыторыяй вельмі няпроста. У сістэме ЖКГ горада працуе 15,5 тысячы чалавек. Больш за 3 тысячы — у службе водакнала. Амаль 4 тысячы чалавек займаюцца пытанніам добраўпарадкавання дарог, вуліц, сквераў, тратуараў. У Мінску

яшчэ дастаткова праблем, з якімі пакуль не атрымліваецца справіцца так, як хацелася б гарадскім уладам. Напрыклад, досыць складаным застаецца крмынагеннае становішча. Няпростая і дэмаграфічная сітуацыя, хоць я адзначыў старшыню гасарвета, апошнім часам яна пачала выпраўляцца (пачынаючы з 2006 года, нараджальнасць у сталіцы перавышае смяротнасць). Памер гарадскога бюджэту на гэты год складае 5,8 трлн рублёў. — Гэта сур'ёзныя грошы, — падкрэсліў Міхаіл Васільевіч, — і наша задача — расходаваць іх максімальна эфектыўна. Для таго, каб значныя грошы эфектыўна працавалі на патрэбы насельніцтва раёнаў, мікрараёнаў, дваровых тэрыторыяў, нам хацелася б, каб актывныя дапамагалі ў гэтым і органы грамадскага самакіравання.

Дынамічнае развіццё мясцовага самакіравання пачалося ў сталіцы ў пачатку 90-х гадоў, тады і была ўтворана большасць існых КТГСаў. Сёння іх засталася 36. Яны ёсць далёка не ва ўсіх раёнах, а найбольш паспяхова дзейнічаюць у Фрунзенскім. Паводле слоў старшыні гасарвета, у Законе «Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні» прапісаныя правы, абавязкі, задачы камітэтаў тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання. Цяпер вядзецца работа па падрыхтоўцы новага праекта закона, дзе прадугледжваецца

пашырэнне правоў і паўнамоцтваў гэтых камітэтаў. На жаль, людзі, якія сёння працуюць у КТГСах, не атрымліваюць ніякай заробнай платы (у законе гэта пакуль не прапісана). Але сталічныя ўлады знайшлі магчымасць заахоціць лепшых з дапамогай гарадскога конкурсу-агляду, які праводзіцца кожны год. Палажэнне аб правядзенні прадугледжвае 6 прызывых месцаў (адно першае, два другія і тры трэція). За першае месца прысуджаецца 5 млн рублёў, за другое — 3 млн, за трэцяе — 2 млн. Палова атрыманай сумы можа быць зрасходавана КТГСам на заахоўванне найбольш актывных жыхароў мікрараёна і работнікаў камітэта.

— Работа КТГСаў вельмі важная і вельмі патрэбная, — лічыць Міхаіл Матусевіч. — Для ЖЭСаў, і для адміністрацый раёна, і для горада ў цэлым. Старшыні камітэтаў, як ніхто іншы, ведаюць праблемы жыхароў свайго мікрараёна, вуліцы, дома і могуць своечасова ўнесці іх у прапановы, падкацаць кіраўніцтва ЖЭСа, ЖРЭУ, адміністрацый раёна, які найлепш гэтыя праблемы вырашыць.

Асаблівую ўвагу Міхаіл Васільевіч папарасіў звяртацца на семі, дзе дзеці знаходзяцца ў сацыяльна неабароненым становішчы. Толькі за першы квартал гэтага года дзяржаўныя органы сталіцы вымушаны былі адабраць 191 дзіця, якое цяпер знаходзіцца ў спецыяльных установах.

(Заканчэне на 2-й стар. «МС».)

Матэрыяльнае заахоўванне камітэтаў грамадскага самакіравання павінна быць рэгулярным.

ДАЧАКАЛІСЯ...

Злосных непацельшчыкаў чакае высяленне ў кватэры меншай плошчы

Адна з мясцовых газет па просьбе УЖРЭП Ленінскага раёна г. Гродна надрукавала інфармацыю аб грамадзянах, якія маюць прагматычную запачычанасць (больш за шэсць розных перыядаў) па аплаци за карыстанне жылля памяшканнем, тэхнічнае абслугоўванне і камунальныя паслугі, а таксама па адлічэннях сродкаў на капітальны рамонт дома.

Сёлета па стане на 1 мая ў гэтым спісе 250 кватэраўшчыкаў. 53 з іх завінаваціліся камунальшчыкам больш за 1 мільён рублёў, 23 — больш за 2 мільёны, 10 — больш за 3 мільёны і 2 — больш за 4 мільёны рублёў. А «рэкардсменамі» з'яўляюцца кватэры па вуліцах Таўлая і Дзяржынскага, дзе запачычанасць складае адпаведна 5 мільёнаў 227 тысяч і 5 мільёнаў 952 тысячы рублёў.

— Грамадзянам, якія маюць запачычанасць два і больш месяцаў пасля ўручэння пісьмовага папярэджання і не аплаци доўг на працягу пяці дзён, праводзіцца адключэнне гарачай вады, — папярэджае УЖРЭП Ленінскага раёна г. Гродна. — А злосных непацельшчыкаў, якія завінаваціліся больш чым за шэсць месяцаў, чакае высяленне ў кватэры меншай плошчы.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

КАМПЕТЭНТНА

Кіраўніком упраўлення працуюць не так даўно. Але дагэтуль многія гады быў, так бы мовіць, у тэме. І калі выбіраўся дэпутатам Парытэцкага райсавета, і калі працаваў у Беларускам Саветце прафсаюзаў, і на пасадзе намесніка старшыні Маскоўскага райвыканкама, і калі восем гадоў прадстаўляў інтарэсы мінчан у Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі. Тым «бытоўка» — справа для мяне не новая. Так што магу параўнаць цяперашнюю ў ёй сітуацыю з былой. І сёння, калі я ўшчыльную сутыкнуўся з праблемамі гэтай сферы гарадской гаспадаркі, мушу заўважыць, што яна істотна змянілася ў лепшы бок.

На сёсіях і пасяджэннях Мінскага гарадскога Савета рэгулярна і грунтоўна абмяркоўваюцца пытанні развіцця рынку паслуг, наяўныя праблемы ўважліва аналізуюцца. Увогуле гарадскія ўлады рынак паслуг разглядаюць як важны і сацыяльна значны сегмент эканомікі. Дзякуючы клопатам дэпутатаў, намаганням пастаянных камісій гасарвета, многія праблемы хутка вырашаюцца, а рэалізацыя задач па пашырэнні паслуг пастаўлена ў адзін рад з асноўнымі задачамі сацыяльна-эканамічнай палітыкі дзяржавы. А яна, як вядома, лічыць прыярытэтным паскоранне развіцця гэтай сферы. Бо агульнавядома, што ў еўрапейскіх эканамічна развітых і багаты краінах доля паслуг займае вядучыя пазіцыі ў стварэнні валавога ўнутранага прадукту. Вось і цяпер стаіць мэта наблізіцца да еўрапейскіх паказчыкаў.

— Іван Мікалаевіч, не ўсе пагодзяцца з вамі. Асобныя аналітыкі і эканамісты па-ранейшаму лічаць наш рынак паслуг «няўдалым дзіцем айчынай эканомікі». Маўляў, там яшчэ дастаткова розных маніпуляцый, цэны і якасць паслуг істотна адрозніваюцца ў рэгіёнах і залежнасці ад уяўленняў і настрою дробных прадпрыемстваў і мясцовых чыноўнікаў, якія толькі на словах клопаюцца аб аказанні паслуг насельніцтву.

— Магу аспрэчыць такую меркаванні. Згодны з тым, што яшчэ не заўсёды і не

Новы «быт»

Яшчэ адносна нядаўна бытавое абслугоўванне знаходзілася на другім плане ў сталічнай уладзе. Вось прамысловасць, будаўніцтва, транспарт, праблемы рэальнага сектара эканомікі, павышэнне конкурэнтназдольнасці прадукцыі мінскіх прадпрыемстваў, рост іх экспартнага патэнцыялу, тэхнічнае і тэхналагічнае пераабсталяванне вытворчасці былі заўсёды ў панашне. ...Як цяпер ставіцца да сферы паслуг гарадскія ўлады? Якія кірункі яе развіцця лічаць прыярытэтнымі?

На пытанні карэспандэнта «Мясцовага самакіравання» адказвае начальнік упраўлення бытавога абслугоўвання Мінскага гарадскога выканкама Іван МЫЧКО.

Усюды сферу паслуг можна назваць, як казалі ў савецкія часы, «службай добрага настрою». Пра ўсю краіну не буду казаць, а што датычыцца Мінска, то скажу наступнае. Штогод сярэднестатыстычны жыхар Беларусі, у нашым выпадку мінчанін, спажывае ўсё больш разнастайных паслуг. Праўда, не ў такім аб'ёме і пакуль яшчэ, магчыма, і не той якасці, які ў развітых краінах, але тым не менш. Вось некаторыя лічбы. Сёння мінчанам аказваюць паслугі 3700 розных аб'ектаў «бытоўкі». Толькі летася адчыніліся больш за 400 аб'ектаў бытавога абслугоўвання, а ў першым квартале гэтага года — 90 аб'ектаў. Дынаміка росту, як бачым, неblaга. Акрамя гэтага, 354 суб'екты гаспадарання прапануюць паслугі па месцы жыхарства ці выка-

Фота Антона КЛЕШЧУК

рыстоўваюць выязную форму работы. Цікавае дэталі, апошнім часам развіццё рынку паслуг ішло ў асноўным за кошт прыватных інвестыцый. Апераджальнымі тэмпамі адчыняюцца новыя цырульні, майстэрні па рамоне і тэхнічным абслугоўванні аўтамабіляў, майстэрні па шыцці і рамоне адзення, абутку. У выніку пашырэння сеткі прадпрыемстваў службы быту сёння рынак горада насычаны практычна ўсімі відамі нашых паслуг.

Цяпер аб «аб'якавых чыноўніках». Не ведаю, як у іншых выканкамах краіны ставіцца да развіцця сферы паслуг, а ў нашым гарвыканкаме вельмі сур'ёзнае стаўленне да гэтай справы. З намеснікам старшыні Мінскага гарвыканкама Алегам Міхайлавічам Табановым, які куріруе сферу паслуг, у нас склаліся дэталы і

канструктыўныя адносіны. Алег Міхайлавіч некалі сам працаваў у «бытоўцы», выдатна ведае нашу спецыфіку. Можна, таму агульным намаганням гарадскога Савета і гарвыканкама удалося ўпоўнаць аб'ёмны выканачы нарматывы мінімальна-навышніх стандартаў забеспячэння жыхароў сталіцы бытавымі паслугамі. Прычым, па некаторых пазіцыях фактычны ўзровень выканання значна перавышае зацверджаныя паказчыкі — у некалькі разоў. Так, па паслугах цырульні — у 4,9 разы, па фотапаслугах — у 4,2 раза, па рамоне бытавой тэхнікі — у 4,2 раза, па рамоне мэблі — у 3,2 раза, рамоне абутку і швейных вырабаў — у 2,3 раза, па паслугах хімічэсты — у 2 разы. Такім чынам, статыстыка развіцця «бытоўкі» гаворыць аб фарміраванні рынку паслуг у горадзе. На мой погляд, гэта сфера, без пераборшвання, наступова становіцца важнай галіной эканомікі.

— Аднак разам з тым у людзей узнікае патрэба ў новых паслугах. Ці ў

ХТО НЕ ДАЕ СПАКОЮ ЖЭСАМ?

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— На жаль, колькасць такіх няўдалых сем'яў не памяншаецца, і наша просьба да вас — працаваць з такімі людзьмі, падказвае, у якіх умовах жывуць дзеці вашага мікрараёна, каб мы мелі магчымасць своечасова дзеяннем дапамагчы.

Яшчэ адна катэгорыя людзей, якія заўсёды павінны быць пад наглядом членаў КТГСаў, — адзінокія і сям'я адзінока пражываюць. У Мінску такіх сям'яў каля 50 тысяч, і разлічваць яны могуць толькі на дапамогу дзяржавы. Паводле слоў старшыні гарсавета, у Мінску распрацавана адпаведная праграма, скіраваная на аказанне дапамогі гэтай катэгорыі. Інфармацыя аб такіх людзях вельмі патрэбна ў адміністрацыйнага раёна.

Чаму менавіта ў Фрунзенскім раёне так актыўна развіваюцца КТГСаў? У намесніка начальніка адміністрацыі раёна Георгія Козела ёсць сваё меркаванне на гэты конт. Першая прычына, на яго думку, хаваецца ў самім памеры раёна (тут пражывае каля 400 тысяч чалавек). Раён працягвае інтэнсіўна забудовацца (на яго долю прыходзіцца каля 40 працэнтаў усёго ўзводзімага ў сталіцы жылля). Сярэдні Узрост жыхароў раёна — 34,5 года.

— Для абслугоўвання такой колькасці жыхароў, штату раённай адміністрацыі і ЖЭСАў яна не хапае. Сёння мы часткова вырашаем праблему перагружанасці штатных работнікаў за кошт памочнікаў на месцах — камітэтаў тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, — сказаў Георгій Козел.

— Другі момант, які паўплываў на актыўнае развіццё сістэмы мясцовага самакіравання ў раёне, — сур'ёзнае дэпутацкае лобі (Фрунзенскі раён выбірае 4 дэпутатаў парламента і 10 дэпутатаў Мінгарсавета). Трэці фактар — зацікаўленасць самой мясцовай адміністрацыі ў паспяховаму функцыянаванні інстытута КТГСаў, паколькі КТГСаў дапамагаюць аператыўна «здымаць» шматлікія пытанні.

Але КТГСаў — гэта не структурны падраздзяленні адміністрацыі ці ЖЭСА, іх нельга заганяць у рамкі. КТГСаў — сістэма грамадскага кантролю. «Асноўная ініцыятыва па арганізацыі КТГСаў павінна заставацца за дэпутацкім корпусам, — перакананы Георгій Козел. — А мы, як мясцовая ўлада, падтрымаем ініцыятывы людзей, які імкнуцца развіваць канкрэтную тэрыторыю, добраападобнае ўсе, вырашае ўсе праблемы цывілізаваным шляхам. Мы ставім перад сабой мэта, каб КТГСаў дапамагалі нам фарміраваць сацыяльны заказ на развіццё тэрыторыі. Менавіта з гэтай прычыны

«Пракурыў»

13 мільёнаў

Пасля павышэння кошту тытуневых вырабаў у Еўрасаюзе да 20 % ці не самай папулярнай кантрабанды ў Беларусі сталіся цыгарэты. Выпадкі іх нелегальнага правозу праз тэрыторыю нашай краіны выяўляюцца ці не штодня.

Зольшага гаворка ідзе аб дробных партыях — 5-10 блокаў, аднак не заўсёды: днямі супрацоўнікі Ашмянскай мытнай затрымалі адрасу 8800 «кантрабандных» пачкаў агульным коштам больш за 13 мільёнаў рублёў.

Як паведамлілі ў прэс-службе Дзяржаўнага мытнага камітэта, «шэрыя» цыгарэты расійскай вытворчасці патрапіла выявіць на мытным пოსце «Гудайгай» падчас агляду цягніка «Масква—Калініград». Пачкі не былі маркіраваныя акцызмай нашай краіны, што ўжо з'яўляецца парушэннем. А плюс да таго адыграў сваю ролю сам па сабе факт утойвання. Дарэчы, высветлілася, што правезці кантрабанду спрабаваў грамадзянін Расіі. Ён цалкам прызнаў сваю віну.

Сяргей ГРЫБ.

Грошы друкуюць на прынтарах

Падобна на тое, што фальшывамакетчыкі расылі адказаць на крызіс актывізацыі сваёй дзейнасці. Толькі за тры апошнія дні ва ўсіх буйных гарадах Брэстчыны зафіксаваны спробы разліку неспраўдлівым грошамі.

У Брэсце школьніца малодшых класаў прынесла ў абменнік фальшывую 100-доларавую купюру.

У Баранавічах малады чалавек спрабаваў разлічыцца свежанадрукаванымі 20 тысячамаі беларускіх рублёў.

А ў Пінску затрымалі жанчыну, якая наладзіла ў сваёй кватэры выпуск 20-тысячных купюр і месячных прадзядных білетаў. Грошы яна «вырабляла» з дапамогай камп'ютара і прынтара.

Яна СВЕТАВА.

БЛІЖЭЙ ДА ЛЮДЗЕЙ

НЕ ДАЛЕЙ ЗА ШЫРЫНЮ СТАЛА

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «МС».)

У законапраекце ёсць дакладнае размежаванне абавязку: што робіць Савет, за што нясе адказнасць выканаўчая ўлада. Выразна вызначаныя задачы, якія стаяць сёння перад старшынёй выканкама, старшынёй Савета, прэзідыюмам гарадскога Савета, выканкамам. Замацаваная магчымасць Саветаў уступаць у асацыяцыі — таксама вельмі важны элемент. Прапанаваныя нормы дазваляюць развіццё і ўдакладніць механізмы мясцовага кіравання і самакіравання, якія раней не былі дастаткова ўрэгуляваныя. Па сутнасці нічога рэвалюцыйнага ў канцэпцыі законапраекта няма — у асноўным ён проста замацоўвае дзейны парадак. Гэта вельмі сур'ёзны рабочы дакумент, над ім сёння працуюць рэгіёны, наша камісія. Ад дэпутатаў ужо цяпер патрабуюць прапаноў. Мы плануем разгледзець яго ў першым чытанні на гэтай сесіі.

— **Якія праблемныя пытанні здымае законапраект?** — У яго ўключаны палажэнні Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 21 «Аб павышэнні ролі органаў мясцовага кіравання і самакіравання ў вырашэнні пытанняў жыццязабеспячэння насельніцтва», паводле якіх Саветы цяпер могуць адразу атрымліваць у прыбытковую частку ўласнага бюджэту адлічэнні з падатку на зямлю, нерухомасць, сабору за ўтрыманне хатніх жывёл, а

не чакаць, пакуль сродкі кансалідуюцца ў абласным ці гарадскім бюджэце і будуць накіраваныя на месцы. Гэта служыць вялікай падмогай. Некаторыя Саветы нават атрымалі права адлічэння ў пэўных праэнтных адносінах падаходнага падатку мясцовых прадпрыемстваў. Гэта не адзіны зрух у плане фінансавання. У праекце прадугледжваецца, што паводле рашэння мясцовага

У праекце прадугледжваецца, што на тэрыторыі сельсавета можа праводзіцца самаабкладанне грамадзян.

зводу сродкаў на грамадскія патрэбы. Сабраныя такім чынам грошы мяркуецца ўключачы ў адпаведны мясцовы бюджэт і выдаткоўваць мэтаанакіравана. Тым самым грамадзянам даецца больш магчымасць для ажыццяўлення сваіх ініцыятыў. У праекце ёсць і нормы Указа № 70 «Аб мерах па ўпарадкаванні ўліку і скарачэнні колькасці пустых і старых дамоў з гаспадарчымі і іншымі пабудовамі ў сельскай мясцовасці», якія дазваляюць Саветам больш актыўна займацца зносам аварыйных дамоў, што не адпавядаюць санітарна-тэхнічным патрабаванням. Гэтым дакументам ліквідаваныя прабелы ў законодаўстве, які датычыцца адсутнасці адзінага парадку

рэалізацыі пераважнага права мясцовых Саветаў дэпутатаў на набываць грамадскія бундыкаў і іншых аб'ектаў на іх тэрыторыі, што могуць быць выкарыстаныя для мясцовых працэбаў. Практыка паказвае, што на месцах няма адзінага падыходу мясцовых прадпрыемстваў. Гэта не адзіны зрух у плане фінансавання. У праекце прадугледжваецца, што паводле рашэння мясцовага

структурах такі парадок не быў вызначаны. Цяпер усе рознагалосці знятыя.

У першых варыянтах законапраекта прадугледжвалася, што ўсе органы тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання (акрамя аднаасобных) будуць надзелены правамі юрыдычнай асобы. Аднак паколькі ў краіне дзейнічае толькі адна такая структура са статусам юрыдычнай асобы, ды і абавязкова надзяленне ўсіх органаў такімі правамі пацярпе за сабой неапраўданае ўскладненне працэсу іх істраўлення і дзейнасці, было вырашана захаваць існуючую норму. Паводле яе, калегіяльны орган тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання можа стварацца як у выглядзе юрыдычнай асобы, так і без яе ўтварэння.

Тут таксама замацаваная норма стварэння камітэтаў тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання. Гэта дае магчымасць ініцыятыўным людзям удзельнічаць у кіраванні на

месцах, абмеркаванні праграм, выкарыстанні сродкаў, якія вылучаюцца на ўтрыманне сацыяльнай сферы, камунальнай гаспадаркі, развіцця інфраструктуры раёна. У нас гэце сістэма вельмі дэмакратычная. Тым, хто хоча гэтым займацца і кадыма гэта цікава, органы ўлады ніколі не перашкаджалі, знаходзілі магчымасць працаваць разам. Я памятаю, у нас у Віцебску настолькі цікавы быў камітэт грамадскага самакіравання, але ён з часам страціў свае здольнасці — моладзь не ўцягвалася ў гэтую грамадскую работу. Трэба прызнаць, што наша моладзь па многіх прычынах не вельмі актыўная ў рабоце па месцы жыхарства.

Рэгіёны маюць патрэбу ў прадуманай падтрымцы ўсіх галінаў улады, бо ў лобым з іх праблем хапае. Гэта датычыцца і камунальнай гаспадаркі, і добраападобнага, і сферы гандлю, і будаўніцтва жылля, і пытанняў бытавога плана.

— **А што сёння турбуе вашых выбаршчыкаў — жыхароў Віцебска-Горкаўскай акругі?**

— Мая акруга з пэўнымі клопатамі. Яна тэрытарыяльна вялікая, з развітой прамысловасцю. Праблем шмат: і гаспадарчых некаторых вуліц, і добраападобнага прыватнага сектара, і пытанні рамонту жыллага фонду мясцовых Саветаў, і пытанні гандлю, экалогіі. Няпростая сітуацыя там сёння... Акрамя усёго гэтага, жыхароў цікавяць і пытанні дзяржаўнага маштабу. Адчуваецца

што дастаткова падрыхтаваныя сёння нашы выбаршчыкі. Іх цікавіць будаўніцтва атамнай электрастанцыі, напрыклад. Вельмі шмат пытанняў было пра амініштыю ў сувязі з 65-годдзем вызвалення краіны. Пыталіся, ці будзе пралангаваныя сёлетны ўказ Прэзідэнта аб ільготным праездзе для пенсіянераў у дачны сезон. Вялікае кола выбаршчыкаў цікавіць пытанні, звязаныя з рэалізацыяй алкаголю, тытуню — прасіць абмежаваць збыт цалку прадукцыі моладзі, закрыць пункты продажу ў папулярных месцах. Ёсць шэраг мясцовых праблем, рашэнне якіх патрабуе матэрыяльных затрат. Камусьці хочацца працягнуць дарогу да дачнага пасёлка, камусьці — павялічыць колькасць рэйсаў. Іншым хочацца дзіцячымі папільнікаў у раёне пабудавач, не чакаючы чаргі. Але ж за гэтым «стаяць» дзяржаўныя сродкі, мы не можам бясконца расцягваць бюджэт. Наша задача — адшукаць баланс паміж мясцовымі інтарэсамі і дзяржаўнымі патрабамі, асабліва ў час крызісу. Я ўдзячны і выканаўчай уладзе, і гараджанам за канструктыўны дыялог. Дыялог такога плана, калі мяне з выбаршчыкам падзяляе хіба што шырыня стала, — гэта добрая форма ўдзелу ў жыцці раёна, яна прыносіць плён. Людзі дэманструюць свой довер ужо тым, што ідуць на сустрэчу з дэпутатам, даносяць свае праблемы. А мы робім усё для таго, каб іх вырашыць.

Ала МАЧАЛАВА.

БАНК «ІДЗЕ»

У РЭГІЁНЫ

Дэльта Банк з пачатку гэтага тыдня адкрыў першы рэгіянальны Цэнтр банкаўскіх паслуг у Гомелі.

Як зазначаюць у банку, цяпер паслягаспадарчым грамадзянам ЦБП у Мінску, а адкрыццё новага цэнтру ў Гомелі стала чарговым крокам па рэалізацыі Дэльта Банкам праграмы пашырэння тэрытарыяльнай сеткі для прадастаўлення банкаўскіх паслуг. Для зручнасці кліентаў новы ЦБП, што размасціўся па праспекце Леніна, 35, працуе па падоўжаным графіку (без перапынку на абед) і аказвае шырокі спектр паслуг як па аперацыях з юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрыемствамі, так і фізічнымі асобамі.

Ігар ГРЫШЫН.

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Напрыклад, недастаткова ў Мінску ўстановаў па мыццях легкавых машын. Трэба гэту паслугу зрабіць больш даступнай, таму што многія мічане вымушаны з анучай і вядром вады прыводзіць у належны стан сваё аўто. Таму ёсць у нас думка размасціць установаў па мыццях машын на пад'ездах да гарада, каб у яго ўмясціцца пераважна чысты транспарт.

— **Раней гучала даволі моцная крытыка амаль стопрацэнтнай прысутнасці дзяржаўнай уласнасці ў сферы бытавых паслуг. Маўляў, адноль і ўсе галоўныя праблемы нашага сэрвісу. Як цяпер?**

— Сёння ў дзяржаўнай уласнасці засталіся некалькі пунктаў пракуты і лазняў. І гэта правільна. Роля дзяржавы, і ў тым ліку мясцовай улады, на мой погляд, у тым, каб не перашкаджаць сферы паслуг дробнай апекі, а ствараць умовы для яе развіцця, удаканальваць адпаведную законодаўча-нарматывую базу. Карацей, усяляк дапамагаць. Напрыклад, па арэндзе памешканняў, на макарэзручні — па атымізацыі падаткаў і г. д. Такі клопат потым даць вялікі плён, бо ў многіх еўрапейскіх краінах у сферы паслуг працуе палова працаздольнага насельніцтва. Мы таксама прыйдзем да гэтага, а таму ўжо зараз варта рыхтаваць адпаведную плёбу.

— **Дарэчы, аб лазнях. Ці хапае іх у Мінску з яго вялізарным насельніцтвам?**

— Не хапае. Таму летася на сесіі Мінскага гарадскога Савета была за-

Новы «быт»

цверджана праграма будаўніцтва новых лазняў і сучасных лазнева-аздраўленчых комплексаў, капітальнага рамонтна ўжо наяўных лазняў, якім ужо не адзін дзясятка гадоў. Напрыклад, пабудаваных яшчэ ў 1930 годзе. Вядома, такія аб'екты неабходна прывесці ў адпаведнасць з сучаснымі санітарнымі нормамі. Калі быць канкрэтным, то, згодна з праграмай, сёлета і ў наступным годзе будзе пабудавана шэсць новых лазняў і лазнева-аздраўленчых комплексаў, капітальна адрамантаваны і рэканструяваны пяць старых лазняў.

— **Праз пяць гадоў сталічнаму сферу паслуг чакае, бадай, самы адказны за ўсю яе гісторыю міжнародны экзамен, калі Мінск будзе прымаць удзельніцаў і шматлікіх гасцей чэмпіянату свету па хакеі. Як думаче рыхтавацца да спартыўнага свята?**

— Скажу па сакрэце: гэту работу мы распачалі яшчэ да афіцыйнага абвясчэння сталіцы Беларусі месцам правядзення чэмпіянату свету. На сесіі гарсавета з запрашэннем прадстаўнікоў усіх зацікаўленых бакоў і розных арганізацый адбылася дзелавая і зацікаўленая размова на тэму развіцця гаспадарчых гаспадаркі сталіцы. Гучалі цікавыя прапановы,

парады і крытычныя заувагі, абмяркоўваліся плюсы і мінусы пэўных праектаў.

Сёння ж падтрымоўка да чэмпіянату свету набыла новы магутны імпульс. Асабліваю ўвагу плануем надаць мадэрнізацыі гасцініц, якія нядаўна даручылі кур'яраваць нашаму ўпраўленню. Напрыклад, маштабная і цікавая рэканструкцыя чакае гасцініцу «Беларусь». У гарадзе таксама будзе ўзведзены шэраг новых гасціняў: як пяці-чытырохзоркавых, так і эканом-класа — трохзоркавых. Працаваць у іх будзе персанал з абавязковым веданнем замежных моў. Увогуле перападрыхтоўцы кадры будзе нададзена самая вялікая ўвага, бо мы разлічваем задаволіць, як гаворыцца, па поўнай праграме патрэбы ўсіх турыстаў у паслугах. Каб у іх з'явілася жаданне яшчэ раз прыехаць у Беларусь.

У мяне сустрачае пытанне. А чаму толькі наша сталіца павінна актыўна рыхтавацца да чэмпіянату? Ён — выдатны шанс для рэгіёнаў «перахапіць» частку замежных турыстаў, пазнаёміць іх са сваімі слаўтаўсцямі. Удала прыняць гасцей Беларусі — значыць, тым самым зарабіць па магчымасці неblaгата грошы. А для гэтага трэба ў рэгіёнах падцягнуць да еўрапейскіх стандартаў прыдарожны сэрвіс уздоўж галоўных аўтамагістраляў, узяць на якасна новае ўзровень аграрны турызм, надаць сапраўды нацыянальны каларыт сельскім сядзівам. Калі спатрэбіцца падтрымка, скажам, наладзіць павышэнне кваліфікацыі пэўных катэгорыяў кадры, то я ўпэўнены — сталіца дапаможа.

Гутарыў Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Ахова

перашкодзіла...

Супрацоўнікі Дэпартаменту аховы затрымалі зладзейцаў пры спробе абкрасці харчовую крану ў Магілёве.

Датчыкі сігналаізавалі ў краме спрацавалі каля паловы на 4-ю гадзіну масава, таму на месца праз лічаныя хвіліны прыбылі тры групы затрымання, якія блакіравалі крану па перыметры. Міліцыянеры ўбачылі лесвіцу каля сцяны і адагнулі ліст блакі на даху. Зладзейцы прагарылі і дзірку ў столі пралезлі ў гандлёвую залу і падрыхтавалі да вынасу некалькі скрынуў гарэлкі і харчу.

Затрыманы жыхар адной з вёсак Бялыніцкага раёна 1989 года нараджэння, які нідзе не працуе, і магіляўчанін 1991 года нараджэння, навуччэц аднаго з прафесійных ліцэяў. Кажуць, што яны даўно прыгледзіліся да краны і распрацавалі план пранікнення, з якім цяпер разбіраецца міліцыя.

Алена КАЗЛОВА.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:
НАВІЦКІ Г.В., старшыня
Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні
БАЙКОЎ В.М., старшыня
Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце
АЦЯСАЎ А.А., старшыня
Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў
СЦЕПАНЕНКА А.М., адказны сакратар Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання пры Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь
ПРЭДКА С.У., старшыня
Ваўкаўскага раённага Савета дэпутатаў
Гродзенскай вобласці
МАКСІМЕНКА С.А., старшыня
Прылепскага сельскага Савета дэпутатаў
Смалевіцкага раёна Мінскай вобласці
АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК:
Наталля КАРПЕНКА.
Кантактны тэлефон 292 21 03.

Малочныя рэкі...

Кароў будучы трымаць на падворку пры спрыяльных умовах

і на працы. А сям'я хутка прырастала: нарадзіліся чатыры сыны. Праўда, трымаюць ужо не чатыры, а дзве.

Сям'я Пінчукоў летась трымала тры дойныя каровы і здала 12 270 літраў малака. Не збываюць кароў па той жа прычыне, што і Бухаўцы. Галіна Пінчук працуе па пошце. Мясячны заробак на службе — 200 тысяч рублёў. Муж — вадзіцель у мясцовым сельгаспрадпрыемстве: стараны работнік, ад заробку ўсяго 300 тысяч рублёў. На гэтыя заробкі ніяк ды не выжыць сям'я з трыма дзецьмі... Цяпер двух сыноў ужо вывучылі і адправілі ў самастойнае жыццё. Абодва закончылі сельскагаспадарчую акадэмію — дзякуючы ўсё тым жа рагулям, бо на «малочныя» грошы вучыліся. Цяпер трэба выводзіць у людзі трэцяга сына, і без каровы энду ж не абысцёся. Гаспадарына расказала, што нядаўна купілі сыну кам'ютар: адкладвалі грошы за малако на працягу некалькіх месяцаў. Гэтаж ка набылі мэблю і пральную машыну.

— Вядома, шмат працуе наша сям'я. Летам у чатыры гадзіны раніцы ўжо на нагах. Скажу яшчэ, што ў той сям'і будучы трымаць жывёлу, дзе муж і жонка раўназначна цягнуць гаспадарчых ваз. Мы з мужам разам узнімаемся і ў чатыры рукі працуем: поім,

му бацькі не думачы збываюць кароў. Праўда, трымаюць ужо не чатыры, а дзве.

Сям'я Пінчукоў летась трымала тры дойныя каровы і здала 12 270 літраў малака. Не збываюць кароў па той жа прычыне, што і Бухаўцы. Галіна Пінчук працуе па пошце. Мясячны заробак на службе — 200 тысяч рублёў. Муж — вадзіцель у мясцовым сельгаспрадпрыемстве: стараны работнік, ад заробку ўсяго 300 тысяч рублёў. На гэтыя заробкі ніяк ды не выжыць сям'я з трыма дзецьмі... Цяпер двух сыноў ужо вывучылі і адправілі ў самастойнае жыццё. Абодва закончылі сельскагаспадарчую акадэмію — дзякуючы ўсё тым жа рагулям, бо на «малочныя» грошы вучыліся. Цяпер трэба выводзіць у людзі трэцяга сына, і без каровы энду ж не абысцёся. Гаспадарына расказала, што нядаўна купілі сыну кам'ютар: адкладвалі грошы за малако на працягу некалькіх месяцаў. Гэтаж ка набылі мэблю і пральную машыну.

— Вядома, шмат працуе наша сям'я. Летам у чатыры гадзіны раніцы ўжо на нагах. Скажу яшчэ, што ў той сям'і будучы трымаць жывёлу, дзе муж і жонка раўназначна цягнуць гаспадарчых ваз. Мы з мужам разам узнімаемся і ў чатыры рукі працуем: поім,

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

кормім, доім. І сыны каля нас вучыліся з маленства: касіць, караняплоды даглядаць, збожжа сець — усё умеюць. Да таго, муж і сыны ўвесь час ладзілі розныя прыбудовы і прыстасаванні, каб рацыянальна размасціць жывёлу. Сабралі са спісаных запчастак свой трактарок, што вельмі палегчыла працу на участку.

Слухаючы ў Смальянах гаспадынь, якія трымаюць на падворку дзве і больш кароў, заўважым, што ў гэтых сем'ях мужчыны ў чарку рэдка зазіраюць у жонка сваіх шануючы. Можна менавіта па гэтай прычыне жонкі хоць мала спяць і шмат працуюць, усё ж выгладзіць прыважна. Немалаважна і тое, што дзеці ў іх выраслі працалюбівыя, упартыя ў дасягненні сваёй мэты.

Выказалі гаспадыні і свой погляд на тое, як на дзяржаўным узроўні заахваціць вясцоўцаў трымаць жывёлу на падворку. Яны прывялі такі прыклад.

У 80-х гадах літр малака каштаваў 27 капеек, а бохан хлеба — 14-18 капеек. За літр малака можна было купіць два боханы. А цяпер за 665

Дзе грошы?

раённы бюджэт не паступілі. Акрамя таго, у 2007 годзе той жа адказнай асобай была ўзбуджана выканаўчая вытворчасць на суму 1 мільён 85 тысяч рублёў, якая была выканана толькі ў лютым 2009 года, пры гэтым ёсць адзнака аб заканчэнні ў жніўні 2007 года. Згодна з дзейным заканадаўствам, вытворчасць не павінна перавышаць 4 месяцаў з дня яе распачынення. У следчых аддзелаў унутраных спраў Хойніцкага раёна, якія ўзбудзілі крмінальную справу ў дачыненні да былога судовага выканаўцы, ёсць падставы меркаваць, што грошы былі прысвоены, а дакументы падоблены.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

У Хойніцкім раёне, як паведамляе прэс-служба камітэта дзяржаўнага кантролю Гомельскай вобласці, узбуджана крмінальная справа ў дачыненні да былога судовага выканаўцы. Як выявіла праверка ўпраўлення юстыцыі Гомельскага аблвыканкама, у 2006 годзе на падставе рашэнняў суда Хойніцкага раёна ім былі расплачаты выканаўчыя вытворчасці ў дачыненні да сельскай гаспадаркі на суму 930 тысяч рублёў і мясцовай грамадзянін на суму 4 мільёны 340 тысяч рублёў. Гэтыя вытворчасці закончаны і ёсць копіі плацежных даручэнняў аб выплаце штрафоў, але ж грошы да гэтага часу ў

У Аршанскім раёне стараюцца арганізаваць збор малака такім чынам, каб дайці да кожнага гаспадары, які трымае карову. Адначасова паведамляюць вясцоўцам, што закупачная цана на малако для ўласнікаў не зніжана, застаецца на тым узроўні, які летась: 665 рублёў за кг плюс цвёрдая надбаўка 75 рублёў за кг (праўда, з выплаты надбаўкі спазня

«ПАЦЫЕНТАМ ДАСТУПНЫЯ САМЫЯ ПЕРАДАВАВЫЯ МЕДЫЦЫНСКІЯ ТЭХНАЛОГІІ»

Апошнім часам беларусы хварэюць не менш, а па асобных відах захворванняў нават адзначаецца рост. Аднак колькасць аперацый і ў сярэднім іх цяжкасць не павялічылася. Гэта стала магчымым за кошт прымянення сучасных метадаў дыягностыкі і лячэння. Наколькі паспяхова праходзіць мадэрнізацыю абсталявання, калі ўдасца выйсці на еўрапейскія стандарты абслугоўвання пацыентаў на ўсіх узроўнях аказання медыцынскай дапамогі? На гэтыя і іншыя пытанні ў нашым выданні адказаў шукае спецыяліст Міністэрства аховы здароўя Ігар БРӨУКА.

«Актыўна развіваецца малатраўматычная хірургія»

— **Адзін з асноўных напрамкаў мадэрнізацыі сістэмы аховы здароўя — развіццё медыцыны высокіх тэхналогій і спецыялізаваных медслужб. Ці ўдасца тут дасягнуць якасных змяненняў?**

— Трэба дакладна разумець, што мадэрнізацыя галіны праводзіцца не толькі дзеля замены абсталявання, якое састарэла і страціла пэўную якасць. Мы заўжым імкненне да таго, каб перааснашчэнне праводзілася самымі сучаснымі, высокатэхналагічнымі відамі тэхнікі. У такім разе ў пацыентаў павялічваецца шанца ачынуцца, а ў асобных выпадках гаюцца ідэе пра захаванне жыцця (калі хворыя знаходзяцца ў крытычным стане). Летас на набывшч медыцынскай тэхнікі было выдаткавана 330,2 мільярда рублёў: каля 173 млрд з рэспубліканскага бюджэту і 157,2 млрд — з мясцовага. Удалося дасягнуць значных поспехаў у транспланталогіі, кардыяхірургіі, нейракірургіі, укараненні сучасных метадаў дыягностыкі і лячэння пацыентаў з паталогіяй зроку і па іншых кірунках аказання высокатэхналагічнай медыцынскай дапамогі.

«Ігар Уладзіміравіч, напэўна, за кошт гэтага зменшылася і цяжкасць аперацый?»

— Цяжкасць аперацый удалося зменшыць у тым ліку за кошт прымянення эндаскапічнай тэхнікі. Гэта малатраўматычныя віды, якія ў шэрагу выпадкаў выконваюцца без агульнай анестэзіі. Узровень падрыхтоўкі спецыялістаў, якія здольны выконваць такія аперацыі, значна ўзрос. Так што пацыентам даступныя самыя перадавыя тэхналогіі. Перад тым, як ісці на аперацыю, кожны можа ўдакладніць, ці можна яе правесці з выкарыстаннем эндаскапічнай тэхнікі. Зразумела, не заўсёды такім магчыма,

але адпаведныя метады шырока выкарыстоўваюцца ў гінекалогіі, агульнай хірургіі, кардыяхірургіі і г.д. Зразумела, на рабінным узроўні пакуль недастаткова такіх спецыялістаў, аднак пэўны рух у гэтым кірунку ўсё ж адбываецца.

«На здароўі людзей нельга эканоміць»

— **Сярод найбольш надзённых пытанняў — развіццё кардыялагічнай службы...**

— Паводле прагнозаў экспертаў Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, удзельная вага захворванняў сардэчна-сасудзістай сістэмы і ў перспектыве будзе заставацца даволі высокай. Гэта агульная тенденцыя, якая, на жаль, не абмінула і Беларусь. Кардыяхірургія ў нас на даволі высокім узроўні, аб чым сведчаць аперацыі па перасадцы сэрца, якія паспяхова праводзіцца. Магчыма, у далейшым можна будзе рабіць і аперацыі па перасадцы сэрца ў дзяцей — дазваляе належны ўзровень спецыялістаў, ёсць неабходнае абсталяванне для гэтага.

Аднак кардыяхірургія — гэта не толькі перасадка сэрца, а і вялікі спектр іншых аперацый (аортакаранарнае шунцаванне, станцыяраванне, коронаграфія і г.д.). Усе яны ў нас праводзіцца, чэргай на іх выкананне практычна няма. На неабходным узроўні аснашчаны адпаведна абласныя установы (ёсць як хірургічныя, так і дыягнастычныя абсталяванне), створаны кардыяхірургічныя цэнтры. Увогуле ў Беларусі ёсць неабходнае базавое абсталяванне, якое патрэбна для выканання практычна ўсіх аперацый. Я лічу, што тут вытрымліваецца еўрапейскі ўзровень. Зразумела, тэхналогіі імкліва змяняюцца, таму варты пастаянна адсочваць сітуацыю. Але рабіць гэта трэба рацыянальна, дакладна ўзважваць мэтазгоднасць выкарыстання дзяржаўных сродкаў.

«А гэта не той выпадак, калі скавільні плаціць двойчы?»

— Здароўе людзей зусім не тая катэгорыя, дзе можна эканоміць. Аднак, тым не менш, неабходна сур'ёзна ўсё пралічваць. Можна набывць унікальнае абсталяванне, якое проста не будзе выкарыстоўвацца належным чынам. Напрыклад, пэўны час таму вывучалася пытанне наконт мэтазгоднасці набывання робатазаванга нажы «да Вінчы». З дапамогай такога комплексу аперацыю праз праграмае забяспечанае выконвае работ. Хірург кіруе ім праз джойстык і можа знаходзіцца на пэўнай адлегласці ад месца правядзення аперацыі. Такое абсталяванне звычайна прымяняецца падчас надзвычайных сітуацый, калі адлік выязджае літаральна на хвіліны і неабходна тэрмінова дапамога. Зразумела, ва

умовах нашай дзяржавы наўрад ці комплекс «да Вінчы» будзе задзейнічаны належным чынам. Да такой вышынны прыйшлі ўдзельнікі спецыяльнай нарады, якая адбылася ў Міністэрстве аховы здароўя. На гэтым пасяджэнні былі запрошаны многія вядучыя спецыялісты-практыкі, якія выказалі сваё меркаванне на гэты конт. Так што канчатковае рашэнне прымаецца калегіяльна, пасля сур'ёзнага разгляду.

«Ігар Уладзіміравіч, няўжо такі шлях найбольш прадукцыйны?»

— Узважаным падыход да ўкаранення тых ці іншых тэхналогій ніколі не значыць, што мы застаёмся па-за праграмам. У Беларусі выкарыстоўваюцца многія найноўшыя распрацоўкі. Напрыклад, налета плануецца ўвесці ў эксплуатацыю рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр неўралогіі і нейрафізіятрыі. Зараз праводзіцца закупка ўсёй неабходнай тэхнікі, стане магчымым праводзіць усе аперацыі, якія патрабуюцца падчас лячэння захворванняў галаўнога, спіннага мозгу. У тым ліку набываецца ўнікальнае абсталяванне — гама-нож. З яго дапамогай стане магчымым выдаляць невялікія пухліны ў галаўным мозгу, якія ў тым ліку могуць быць размешчаны ў крытычных зонах (напрыклад, на зрокавым нерве). Скальпелем такія пухліны проста не выдаляць.

— **Якія прыярытэты ў перааснашчэнні медыцынскіх устаноў вызначаны сёлета? Ці не зменшыцца адпаведныя выдаткі?**

— Адрозна заўважу: нягледзячы на пэўныя цяжкасці, звязаныя з эканамічным крызісам, фінансаванне закупкі медыцынскай тэхнікі застаецца практычна на ўзроўні мінулага года. Адуцывальнага змяшчэння выдаткаў не прагназуюцца. Сёлета сярод асноўных прыярытэтаў — належае перааснашчэнне амбулаторна-поліклінічных устаноў. Пэўны час таму рэалізавалася праграма развіцця першапачатковай медыка-санітарнай дапамогі. Але тады яна была не вельмі надзейна падмацавана фінансаваннем. Зараз з'явілася больш шырока магчымасць, таму вырашана правесці сур'ёзную мадэрнізацыю амбулаторна-поліклінічных устаноў. Як мяркуецца, і вопыт работы з ім больш шырокі. Спецыялісты вывучалі не толькі прымяненне гэтага абсталявання ў медыцынскіх установах за мяжой, але і эздзілі на прадпрыемства, дзе выпускаюцца гама-нажы.

«Перааснашчэнне завяршыцца ў найбліжэйшыя гады»

— **Разам з сардэчна-сасудзістымі захворваннямі сярод асноўных прычын смертнасці — анкалогія...**

— Работы па аснашчэнні рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя Аляксандрава былі завершаны некалькі гадоў таму. Праведзена рэканструкцыя асноўнага корпуса, пастанула неабходнае дыягнастычнае абсталяванне. Адбываецца мадэрнізацыя

абласных анкалагічных дыспансараў. Патрабуюцца значныя ўкладанні для таго, каб дасягнуць да ладу адпаведнай службы па ўсёй рэспубліцы, перш за ўсё рабінны. Менавіта на першасным узроўні варты павялічыць узровень дыягностыкі, каб праводзіць ранняе выяўленне анкалагічных захворванняў. У такім разе ўдасца рэальна змяніць сітуацыю да лепшага.

Дарэчы, гэта датычыцца літаральна ўсіх кірункаў. І такая работа праводзіцца. Праходзіць перааснашчэнне оталарынгалагічных службаў — як рэспубліканскіх устаноў, так і арганізацыі абласнога узроўня. Набываецца складанае абсталяванне, у тым ліку для дыягностыкі глухаты і немаўляў. У адпаведна рэалізуюцца сумесныя праекты са спецыялістамі СААЗ і літоўскімі калегамі. Гэта мэрэпрыемствы па выяўленні, а, галоўнае, на прафілактычны развіцця слепаты ў дзяцей, якія нараджаюцца з нізкай вагой. У залежнасці ад ступені цяжкасці адпаведную паталогію можна паспяхова карэктаваць.

«Які прыярытэты ў перааснашчэнні медыцынскіх устаноў вызначаны сёлета? Ці не зменшыцца адпаведныя выдаткі?»

— Адрозна заўважу: нягледзячы на пэўныя цяжкасці, звязаныя з эканамічным крызісам, фінансаванне закупкі медыцынскай тэхнікі застаецца практычна на ўзроўні мінулага года. Адуцывальнага змяшчэння выдаткаў не прагназуюцца. Сёлета сярод асноўных прыярытэтаў — належае перааснашчэнне амбулаторна-поліклінічных устаноў. Пэўны час таму рэалізавалася праграма развіцця першапачатковай медыка-санітарнай дапамогі. Але тады яна была не вельмі надзейна падмацавана фінансаваннем. Зараз з'явілася больш шырока магчымасць, таму вырашана правесці сур'ёзную мадэрнізацыю амбулаторна-поліклінічных устаноў. Як мяркуецца, і вопыт работы з ім больш шырокі. Спецыялісты вывучалі не толькі прымяненне гэтага абсталявання ў медыцынскіх установах за мяжой, але і эздзілі на прадпрыемства, дзе выпускаюцца гама-нажы.

«Канкурсы свае каштоўнасці зрабіць прывабнымі»

— **Усе вядоўчыя, які быў «піяр»... Але сапраўды дзейсны піяр той, што зроблены прафесійна. Вось дзеля таго, каб прафесіяналаў гэтай справы канілі і ўмелі адрозніваць белае ад чорнага, у Беларусі заснаваны конкурс у галіне грамадскіх сувязяў «Рэмія». Лаўрэатам конкурсу за 2008 год стала прэс-служба «Беларусбанка».**

«Усё ў намінацыі «Лепшая прэс-служба» быў 21 прэтэндэнт на высокую адзнаку. Прэтэндэнты, дарэчы, даволі заргаваныя і аўтарытэтыя — як прэс-службы МНС, «Другога нацыянальнага тэлеканала», Нацыянальнага банка, ды нават спецыялісты з прэс-службы Пасольства Літвы паказалі працу ў сучасных еўрапейскіх умовах. Установа, якая больш блізкая і каштоўная для беларусаў не толькі па назве але і па сутнасці — «Беларусбанк».

Усё ў намінацыі «Лепшая прэс-служба» быў 21 прэтэндэнт на высокую адзнаку. Прэтэндэнты, дарэчы, даволі заргаваныя і аўтарытэтыя — як прэс-службы МНС, «Другога нацыянальнага тэлеканала», Нацыянальнага банка, ды нават спецыялісты з прэс-службы Пасольства Літвы паказалі працу ў сучасных еўрапейскіх умовах. Установа, якая больш блізкая і каштоўная для беларусаў не толькі па назве але і па сутнасці — «Беларусбанк».

Усё ў намінацыі «Лепшая прэс-служба» быў 21 прэтэндэнт на высокую адзнаку. Прэтэндэнты, дарэчы, даволі заргаваныя і аўтарытэтыя — як прэс-службы МНС, «Другога нацыянальнага тэлеканала», Нацыянальнага банка, ды нават спецыялісты з прэс-службы Пасольства Літвы паказалі працу ў сучасных еўрапейскіх умовах. Установа, якая больш блізкая і каштоўная для беларусаў не толькі па назве але і па сутнасці — «Беларусбанк».

Усё ў намінацыі «Лепшая прэс-служба» быў 21 прэтэндэнт на высокую адзнаку. Прэтэндэнты, дарэчы, даволі заргаваныя і аўтарытэтыя — як прэс-службы МНС, «Другога нацыянальнага тэлеканала», Нацыянальнага банка, ды нават спецыялісты з прэс-службы Пасольства Літвы паказалі працу ў сучасных еўрапейскіх умовах. Установа, якая больш блізкая і каштоўная для беларусаў не толькі па назве але і па сутнасці — «Беларусбанк».

«Карацей, вы лічыце, што падрыхтоўка спецыялістаў міжнароднай кваліфікацыі навукова абгрунтаваныя прагнозы — гэта савагаславія гульня?»

— У пэўным сэнсе. Ну, зразумела, не зусім як рулетка ў казіно, але тым не менш... Скажу больш за тое: калі б эканамісты маглі беспамылкова прадказваць ход падзей, скажам, на фінансавым рынку, то ўсе яны былі б мільярдэрамі.

«Высокай ступені збыў асобных прагнозаў можна пераканацца на прыкладзе дзейнасці знакамітай і аўтарытэтыя ў дзелавых колах Economist Intelligence Unit (EIU) ці Эканамічнай даследчай арганізацыі. Так, у прагнозе росту сусветнага рэальнага валовага ўнутранага прадукту на 2005 год (па парытэце пакупніцкай здольнасці) памылка склала 16,7%. Пры прагнозе росту сусветнай эканомікі на 2006 год — 32,5%. І гэта ў

Умовы па крэдытах сталі больш прымальнымі

«ЗВЯЗДА» ПРАЦІГВАЕ САЧЫЦЬ ЗА СІТУАЦЫЯЙ З КРЭДЫТАВАННЕМ НАСЕЛЕНЦТВА БЕЛАРУСКІМІ БАНКАМІ.

— Калі параўнаць з пачаткам года, то сітуацыя на фінансавым рынку Беларусі прыкметна змянілася. — расказаў «Звяздзе» дырэктар кампаніі «Бенефіт бай», якая дапамагае па падборы крэдытаў і дэпазітаў для фізічных асобаў. — Апошнім часам сталі аднаўляцца прыпыненныя праграмы і з'яўляцца новыя прапановы па крэдытах. Гэта можна патлумачыць тым, што банкі пераадолелі тыя цяжкасці, з якімі сутыкнуліся ў канцы мінулага года, і выбудалі ўласную стратэгію ў новых эканамічных умовах. Пасля перыяду прыпынення і нават змярожвання крэдытных дзелак, колькасць іх зноў стала расці. Паўтара-два месяцы таму з'явіліся прапановы па спажывецкіх крэдытах у найноўшых грошах без паручальніка. Аднак на-ранейшымі ўсе банкі патрабуюць вядуць аб даходах, што сведчыць пра асцярожнасць фінансавых устаноў. У той жа час узровень крэдытнага абсталявання ў нас пачаў зніжацца.

— да 15 працэнтаў у валюце (у пачатку года яны даходзілі да 23 пунктаў). Гэтыя крэдыты ўсё яшчэ застаюцца даволі дарагімі, аднак ужо больш-менш рэальнымі, і людзі сталі звяртацца па іх часцей. Што датычыцца аўтакрэдытавання, то і тут назіраецца большая актыўнасць як банкаў, так і населенства. У краўку-май з'явіліся прапановы на 5—7 гадоў у беларускіх рублях. Некаторыя аўтасалоны прапаноўваюць нізкія стаўкі ў валюце на канкрэтныя машыны.

Так, напрыклад, сёння можна ўзяць безнаўраўна крэдыт у беларускіх рублях на вучобу ў Беларапрамбанку на спецумовах пад 20 працэнтаў гадавых да 5 гадоў. У «Беларусбанку» крэдыт у беларускіх рублях на атрыманне першай вышэйшай адукацыі на 5 гадоў даецца пад 15 працэнтаў гадавых. Белінвэстбанк дае спажывецкія крэдыты ў беларускіх рублях на 5 гадоў пад 26,5-27 працэнтаў.

На будаўніцтва, набыццё жылля альбо змяльнянага участка Беларапрамбанк прапаноўвае крэдыт у беларускіх рублях на 15 гадоў пад 25 працэнтаў. У «Беларусбанку» стоўкі ж будзе каштаваць карыстанне жылёвым крэдытам для тых, хто не мае патрэбы ў паліцэскай жылёвым умоў, і 17 працэнтаў — для тых, хто такую патрэбу мае. «Чаргавікоў» крэдытуюць і іншыя банкі, напрыклад Белінвэстбанк прапаноўвае ім крэдыт пад тыя ж 17 працэнтаў, але на 20 гадоў. Можна сёння таксама ўзяць крэдыт для набыцця кватэры праз аўкцыён.

ВЕРЫЦЬ ЦІ НЕ ВЕРЫЦЬ ПРАГНОЗАМ?

На гэту тэму наш карэспандэнт гутарыць з вядомым беларускім эканамістам, кіраўніком аналітычнага цэнтру «Стратэгія» Л.Ф. Заікам

— **Не без уплыву сусветнага фінансаво-эканамічнага крызісу якія толькі прагнозы не даюць цяжы і чытаць: ад аптымістычных да такіх змрочных і неверагодных, што жыць не хочацца. Акуль так, як кажуць, багацце меркаванню і погляд?»**

— А таму што мы жывём зараз у вельмі цікавы час, у эпоху тэраўнакічнага разлому сусветнай эканомікі. І на гэтым фоне вельмі цяжка вызначыць тэндэнцыі, інакш кажучы, кірунак яе далейшага развіцця. Таму і выказваюцца шмат ацэнак і прагнозаў, якія нярэдка супярэчаць адзін аднаму. Паглядзіце, першае дзесяцігоддзе 21-га стагоддзя пачалося з росту валовага ўнутранага прадукту (ВУП) у многіх краінах, павелічэння аб'ёму аўтаматнага гандлю, пашырэння пільнаў міжнародных інвестыцый і г.д. Здавалася, што глабалізацыя нішто не спыніць, німа бар'ераў на яе шляху. Але канец гэтага першага дзесяцігоддзя быў не вельмі вясёлым. Сусветная эканоміка ўступіла ў перыяд няўстойлівага, неровавага балансавання, на пераае месца ў выпуску навіну выйшлі паведамленні аб курсах долара, еўра, іены, цэнах на нафту, метал, золата, працэнтных стаўках Федэральнай рэзервавай сістэмы ЗША і Еўрапейскага цэнтральнага банка, экстрэнных планах урадаў па выратаванні кліючавых фінансавых структураў і прамысловых карпарацый іх краін. Мы не заўважылі, як апынуліся ў далёкім ад стабільнасці і прадказальнасці перыядзе.

Нявыпадкова, што сёння стаілівыя спробы вядучых міжнародных арганізацый і аналітычных цэнтраў прадказаць дынаміку асноўных індэксаў і цэнаў далёка не заўсёды маюць поспех. І не таму, што там працуюць некамплектныя эксперты. Бо ні адна навука, у тым ліку і эканамічная, не дае інструментаў і метадаў для такога роду прадказанняў. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

Гэтыя прадказанні мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

«Калі б эканамісты маглі беспамылкова прадказваць ход падзей, скажам, на фінансавым рынку, то ўсе яны былі б мільярдэрамі.»

— Вядомы эксперт Дэвід Фрыдман сцвярджае, што ў 21-м стагоддзі сьвет стаў плоскім. Ён мае на ўвазе небывалы дагэтуль хуткасці, з якімі сёння па планеце перамяшчаюцца людзі, грошы, тавары. Сёння дастаткова некалькі «клікаў» на камп'ютары, каб пецэнах на нафту, метал, золата, працэнтных стаўках Федэральнай рэзервавай сістэмы ЗША і Еўрапейскага цэнтральнага банка, экстрэнных планах урадаў па выратаванні кліючавых фінансавых структураў і прамысловых карпарацый іх краін. Мы не заўважылі, як апынуліся ў далёкім ад стабільнасці і прадказальнасці перыядзе.

Нявыпадкова, што сёння стаілівыя спробы вядучых міжнародных арганізацый і аналітычных цэнтраў прадказаць дынаміку асноўных індэксаў і цэнаў далёка не заўсёды маюць поспех. І не таму, што там працуюць некамплектныя эксперты. Бо ні адна навука, у тым ліку і эканамічная, не дае інструментаў і метадаў для такога роду прадказанняў. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

Гэтыя прадказанні мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

«Карацей, вы лічыце, што падрыхтоўка спецыялістаў міжнароднай кваліфікацыі навукова абгрунтаваныя прагнозы — гэта савагаславія гульня?»

— У пэўным сэнсе. Ну, зразумела, не зусім як рулетка ў казіно, але тым не менш... Скажу больш за тое: калі б эканамісты маглі беспамылкова прадказваць ход падзей, скажам, на фінансавым рынку, то ўсе яны былі б мільярдэрамі.

Нявыпадкова, што сёння стаілівыя спробы вядучых міжнародных арганізацый і аналітычных цэнтраў прадказаць дынаміку асноўных індэксаў і цэнаў далёка не заўсёды маюць поспех. І не таму, што там працуюць некамплектныя эксперты. Бо ні адна навука, у тым ліку і эканамічная, не дае інструментаў і метадаў для такога роду прадказанняў. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

Гэтыя прадказанні мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

«Карацей, вы лічыце, што падрыхтоўка спецыялістаў міжнароднай кваліфікацыі навукова абгрунтаваныя прагнозы — гэта савагаславія гульня?»

— У пэўным сэнсе. Ну, зразумела, не зусім як рулетка ў казіно, але тым не менш... Скажу больш за тое: калі б эканамісты маглі беспамылкова прадказваць ход падзей, скажам, на фінансавым рынку, то ўсе яны былі б мільярдэрамі.

Нявыпадкова, што сёння стаілівыя спробы вядучых міжнародных арганізацый і аналітычных цэнтраў прадказаць дынаміку асноўных індэксаў і цэнаў далёка не заўсёды маюць поспех. І не таму, што там працуюць некамплектныя эксперты. Бо ні адна навука, у тым ліку і эканамічная, не дае інструментаў і метадаў для такога роду прадказанняў. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

Гэтыя прадказанні мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

«Карацей, вы лічыце, што падрыхтоўка спецыялістаў міжнароднай кваліфікацыі навукова абгрунтаваныя прагнозы — гэта савагаславія гульня?»

— У пэўным сэнсе. Ну, зразумела, не зусім як рулетка ў казіно, але тым не менш... Скажу больш за тое: калі б эканамісты маглі беспамылкова прадказваць ход падзей, скажам, на фінансавым рынку, то ўсе яны былі б мільярдэрамі.

Нявыпадкова, што сёння стаілівыя спробы вядучых міжнародных арганізацый і аналітычных цэнтраў прадказаць дынаміку асноўных індэксаў і цэнаў далёка не заўсёды маюць поспех. І не таму, што там працуюць некамплектныя эксперты. Бо ні адна навука, у тым ліку і эканамічная, не дае інструментаў і метадаў для такога роду прадказанняў. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

Гэтыя прадказанні мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка. У гэтым сэнсе прагнозы Міністэрства эканомікі Беларусі мала чым адрозніваюцца, напрыклад, ад прагнозаў Сусветнага банка.

У МАГІЛЁВЕ ЗАТРЫМАЛІ ХАБАРНІКА

Дырэктар адной са структур Магілёўскага гарвыканкома затрымаў 24 мая пры атрыманні хабары, паведамляе прэс-служба абласнога ўпраўлення ўнутраных спраў.

Мужчына ўзяў валюту і беларускія рублі агульнай сумай у 3 тысячы долараў. Грашовая ўзнагароджанне дырэктар атрымаў ад прадстаўніка будаўнічай фірмы за спрыяннае заключэнне дамовы-падару на правядзенне работ і выкананне дагаворных абавязальстваў.

Алена КАЗЛОВА.

СЦЕРАЖЫЦЕСЯ «САЦРАБОТНІКАЎ»

Толькі за мінулы суботу на Брэсцкім былі абрабаваны тры пенсінеркі. У кожным выпадку ашукачні называліся сацыяльнымі работнікамі. У Баранавічах пасля прыходу «сацрабтнікаў» у 91-гадовай бабулі прарала 1 670 000 рублёў і два залатыя вырбы. А другая, 93-гадовая жанчына, засталася без 1 000 000 рублёў. Аналагічным спосабам абкарапілі і 78-гадовую пенсіянерку з Кобрына. Там удалося пажыцця 800 тысячамі.

Конкурсы

СВАЕ КАШТӨУНАСЦІ ЗРАБІЦЬ ПРІВАБНЫМІ

Як гэта зрабіць, вядоўчы сапраўдны прэс-службэ. Усе вядоўчыя, які быў «піяр»... Але сапраўды дзейсны піяр той, што зроблены прафесійна. Вось дзеля таго, каб прафесіяналаў гэтай справы канілі і ўмелі адрозніваць белае ад чорнага, у Беларусі заснаваны конкурс у галіне грамадскіх сувязяў «Рэмія». Лаўрэатам конкурсу за 2008 год стала прэс-служба «Беларусбанка».

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ ОБЪЕКТА ДОЛЕВОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

1. **Застройщик (заказчик)** – Общество с ограниченной ответственностью «Метадос» (далее ООО «Метадос»). Режим работы: понедельник–пятница 9.00–17.30, перерыв на обед 13.00–13.30, выходные – суббота, воскресенье.

2. **Адрес:** 220004, г. Минск, ул. Короля, 51,

Генеральны дырэктар РУП «Віцебскаўтадар» Адам Канопліч: «НАША ЗАДАЧА — АБСЛУГОЎВАЦЬ АЎТАМАГІСТРАЛІ БЕЗДАКОРНА, І МЫ РОБІМ ГЭТА»

Знаёмім з суразмоўцам
Адам Адамавіч КАНОПЛІЧ у адной з афісных пакояў раёна Гомельскай вобласці. Пасля заканчэння сярэдняй школы адзінаццаці гадоў працаваў у якасці машыніста на заводзе «Віцебскаўтадар».

наступны быў прызначаны на службу ў армію. Затым — вучоба ў Гомельскім даражна-будаўнічым тэхнікуме, дзе атрымаў дыплом з адзнакай. Па размеркаванні быў накіраваны разам з жонкай Галінай Федараўнай на працу ў Віцебск. Завочна закончыў Беларускае політэхнічнае інстытут. 17 гадоў працаваў у ДЗУ-144, якое затым ператварылася ў ДРБУ-144, дарожным майстрам, гапоўным інжынерам і кіраўніком гэтай арганізацыі.

У 1995 годзе Адам Адамавіч быў прызначаны начальнікам дырэктарства будаўніцтва дарог абласнога «Абдарбуд», а праз тры гады, калі памяншалася структура кіравання аўтамабільнымі дарогамі, яму прапанавалі сфарміраваць «Віцебскаўтадар». 11 гадоў ужо А. Канопліч з'яўляецца генеральным дырэктарам названага прадпрыемства, дзе пасадзіў інжынера тэхналагічнага аблогаў Адама Ягоўна Федараўна. Адам Адамавіч — ганаровы дарожнік Рэспублікі Беларусь.

абласці. На стане аўтадарожнай сеткі адбываецца шэраг сур'ёзных акалічнасцяў, у тым ліку і тое, што мы знаходзімся ў іншых кліматычных зонах.

— Не толькі гэта. Мы яшчэ выконваем і функцыі заказчыка па будаўніцтве, рамонтце і ўтрыманні дарог. Раней меркавалі, што ўсе віды работ па дагаворах будучы выконваць падраднае арганізацыі, ды толькі рынак спрацаваў так, што функцыі па ўтрыманні дарог часткова (на 70 працэнтаў) выконвае наш калектыў непасрэдна, а астатняе — іншыя арганізацыі на аснове конкурсных тэргоў.

— Наша газета ўжо некалькі разоў разказвала пра поспехі і праблемы «Віцебскаўтадора». Вы па-ранейшаму з'яўляецеся адным з найбуйнейшых прадпрыемстваў сваёй галіны ў краіне?

— У нашым калектыве працуе 780—800 чалавек, і мы сёння абслугоўваем 2800 кіламетраў аўтамабільных дарог рэспубліканскага значэння, у тым ліку і магістральныя. Хачу адзначыць наступнае. Геаграфічна Віцебшчына мае адну з самых развітых сетак аўтадарог, і калі не лічыць Мінскую вобласць, дык на ўся паўночна-заходняй частцы краіны працягаецца рэспубліканскі дарог самая вялікая. Але па сваім транспартна-эксплуатацыйным стане яны ў пэўнай ступені пакуту што адстаюць ад дарог іншых

Начальнік аддзела дарожных работ у Віцебскаўтадаре Валерыя ГАУРЫЛОВІЧ на дарожнай будоўніцы ў в. Мясцішча. У ім апрацоўваюць асфальтабетонныя матэрыялы.

ных, геалагічных і гідралагічных умовах, і гэта выклікае пэўныя цяжкасці пры будаўніцтве і ўтрыманні артарэйных зносін.

— Магчыма, таму вам і выдзелены больш фінансавыя сродкі, чым іншым раёнам?

— Лёгася урад сапраўды аддаў прыярытэты нам, улічваючы горшы адкрытаму акцыянернаму таварыству «Дарожна-будаўнічы трэст № 1», вядома ж, нашай арганізацыі.

— Мы ведаем, што на будаўніцтва моста, што паблізу Віцебска, былі пэўныя праблемы...

— Былі. Сярэдні пралёт даўжынёй у 126 метраў, на які пайшоў звыш двух тысяч тон металу, з дапамогай адмысловых прыстававанняў насюваўся з берага на бераг. І працяг яго складала больш як два паловы метра. Канструкцыя тэрма была ўтрыманая спецыяльнымі дамкратамі і апрацоўваць далей. Праекціроўшчыкі з Санкт-Пецярбурга далучылі адну памылку, і пралёт абрынуўся ўніз. Матэрыяльныя страты, якія выявіліся — больш як мільён долараў, яны кампенсавалі, але аварыя амаль на паўтара года затрымала тэрміны ўводу моста ў эксплуатацыю. Улічваючы тую памылку, у будаўніцтва моста ў

стан дарог згодна з дыягностыкай Беларускага дарожнага інжынерна-тэхнічнага цэнтру. Праграма мінулага года была самай вялікай за ўвесь час работ прадпрыемства, а таксама сярэдніх ролінасных нам арганізацыі рэспублікі. Згодна з ёй нам неабходна было асвоіць 232 мільярд рублёў на развіццё і рэканструкцыю дарог, з чым, дарэчы, мы паспяхова справіліся.

Не буду пералічваць усё, што зрабіў лётас наш калектыў, а вось пра тое, што ён зраў у эксплуатацыю два салідныя збудаванні, скажу. Гэта два маставыя пераходы праз Заходнюю Дзвіну недалёка ад абласнога цэнтру і ў раёне горада Верхнядзвінска. На гэтых аб'ектах былі прыменены новыя навукова-тэхнічныя распрацоўкі. Аб'екты масты са сталежалеабетоннымі пралётнымі збудаваннямі, але канструктыўна яны адраўняваны ад аднаго, у тым ліку і па даўжыню рэчышчы пралётаў — 126 і 84 метры адпаведна. Така, як першы, у Беларусь яны, а другі ўводзіцца па дарожным кіраванні дзяржаўна Аляксандра Лукашэвіча. Карыстаючыся выгодамі, хачу падзякаваць усім, хто ўдзельнічаў у гэтым будаўніцтве: асабліва генеральнаму дырэктару Адаму Ягоўна Федараўна, а таксама калектыву мостабудаўнічага ўпраўлення № 5 трэста «Мастбуда».

Бягуць-бягуць шляхі-дарогі

Знаёмім з начальнікам аддзела дарожных работ спадарыняй Гаўрыловіч, і Валерыя Дамітрыеўна напачатку разказвае, што сёлета калектыў тэрма справіцца з праграмай асваення 53 мільярд рублёў і рэканструюваць 21,9 кіламетра дарог, не гаворачы ўжо пра рамонт іх на асобных участках. З тых 21,9 кіламетра 9,7 прыпадае на ўчастак дарогі, якая вядзе да мяжы з Расійскай Федэрацыяй, і 12,2 — у

Новы мост праз Заходнюю Дзвіну з даўжынёй сярэдняга пралёта 126 метраў.

напрамку да Мінска. За чатыры месяцы асвоена ўжо 25 працэнтаў адпущаных сродкаў, і гэта сведчыць пра тое, што ўсё ідзе згодна з намічаным планам. Дарэчы, так было і раней, бо калектыў прызначаны не дапускаць адстаўкі ад графіка.

Валерыя Дамітрыеўна прапаноўвае нам паглядзець на той унікальны мост, які перакуныты праз крутыя берагі Заходняй Дзвіны. Сапраўды, збудаванне грандыёзнае. Сярэдні пралёт 126 метраў, а ўся даўжыня моста складае амаль 255 метраў. Праезная частка яго па шырыні — 11,5 метра, ды яшчэ тратуары з двух бакоў па 1,5 метра кожны. Адначасова прапуская адзін транспартны сродак — 112 тон грузаў, а кошт усё работ з матэрыяламі — 39 мільярд рублёў.

На той момант група рабочых займалася добраўпарадкаваннем вакол збудавання, каб вярнуць зема-

Ідзе поўнамаштабная рэканструкцыя дарогі Р-21 Віцебск — мяжа РФ (Лёзна).

раёне Верхнядзвінска былі ўнесены канструктыўныя змяненні.

— А што можна сказаць, Адам Адамавіч, пра якасць вашых дарог, калі, напрыклад, параўнаць іх з дарогамі суседніх прыбалтыйскіх краін, якія раней уваходзілі ў склад Саветаў Саюза?

— Латышы прыязджалі да нас. І мы ездзілі да іх. Суседзі гаварылі нам, ды мы і самі бачылі, што стан нашых дарог нічым не горшы за стан іхніх артарэй жыцця. Павярце, латышы былі проста ў захваленні. І тут, скажу я вам, нічога дзіўнага няма. Якасці дарог, украенне новых тэхналогій, пытаным тэхнічнага праграму мы аддаём самую сур'ёзную ўвагу. Нездарма ж нам атрыманы сертыфікат сістэмы менеджменту ISO 9000-1, што азначае наступнае: нашы дарогі будуцца па міжнародным стандартам. Я прапаноўваю вам самім выехаць на аб'екты і паглядзець, у якім напружаным рытме мы працуем.

Калі ўжо Валерыя Дамітрыеўна згадала пра гэта ную-хану, дык не прамінула апа завесці гаворку і пра ўкараненне газфрыраванай трубы на адным з леташніх аб'ектаў. Старая не спраўлялася са сваім прызначэннем і, каб замяніць яе, патрабавалася 6 мільярд рублёў і два месяцы працы. Дык вось, у выніку пошукаў больш эфектыўнай работы ў тую звычайную трубу, якая паслужыла сваёсаслабавым футлярам, прасунулі газфрыраваную, замацавалі бетонам і тым самым збераглі 380 мільярд рублёў. Сёлета такая метада будзе прыменена ўжо ў некалькіх выпадках.

Едзе далей. У раёне вёскі Ярэміна знаёмім з начальнікам участка Аляксандрам Краўчанкам і групай рабочых. У іхнім распрадажнім маргунта тэхніка: экскаватар-планіроўшчык, аўтаскрэпер, мотакаткі, аўтагравітар, аўтагравітаратар, асфальтаўкладчык «фогель» і г.д. Адно машыны ў рабоце, другія чакаюць сваёй чаргі. Тут мы ведаваемся, што дарога будзе пасля рэканструкцыі пашырана з 7—8 метраў да 12, што асфальтаўкладчык, аснашчаны аўтаматычнай сістэмай сачэння роўнасці, на фінішы работ будзе ўкладваць асфальтабетон адрозна па ўсёй шырыні аўтамагістралі. Каб не было ніякіх стыка-швоў. Нам раскавалі і паказалі, як мяняецца профіль дарог: ліквідуюцца правалы, прасадкі, зразацца ўзвышшыя-пагоркі, каб была лепшая бачнасць.

Бягуць-бягуць шляхі-дарогі. І гаспадарца на іх працуюць РУП «Віцебскаўтадар». Умела гаспадарца!

Матэрыял падрыхтавала Алена ДАЎЖАНОК, Уладзімір ПЕРНІКАУ, Марыя ЖЫЛІНСКАЯ (фота).

210006, г. Віцебск, вул. Суворава, 16, тэл./факс 8 0212 36 56 47 УНН 300582165

Рыштаванні Бацькаўшчыны. Сядзібны дом не скарэйся перад часам.

Волгукі былой шляхецкай культуры, якая Вялікіх вельмі плённа развілася ў Беларусі, чуюць і цяпер. Шкада, што на працягу дзесяцігоддзяў гэтая тэма практычна заставалася «неведомай». Толькі апошнім часам пачалася новае спраўданне «вяртанне да шляхты». Спадчына, якая выветлілася, аказалася вельмі багатай — гэта вялікая плынь, якая пакулі што мала даследаваная. Значная частка здыбыткаў, на жаль, згублена, аднак пэўныя гісторыка-культурныя рэлікты яшчэ можна выратаваць. Напрыклад, сядзібы, якіх было шмат, а цяпер засталіся лічаныя будыні (гэта ў лепшым выпадку, а ў асноўным — руіны). Калі прыкладзіць пэўныя намаганні, то старыя маёнткі, фальваркі і сядзеньні яшчэ зольныя арганічна ўвайсці ў дзень сённяшняга. У гэтым, дарэчы, пераконаўся, калі завітаў на Ашмяншчыну.

ВЫНАХОДЛІВЫ ФУРМАН

Упершыню ў п'яцьм'яста крывіцаў Бяноўна ўзгадваюцца яшчэ ў пачатку XVI стагоддзя. Як сцявяджаюць знаўцы, у той час гэтыя мясціны былі ва ўласнасці татарскага роду Фурсаў. Тут шмат разоў мяніліся гаспадары: доўгі час уладарылі Лініцкія, пасля — Воланы, Харамовічы, Сабалеўскія... Роўна два стагоддзі таму (у 1809-м) сядзібу разам з фальваркам Гарцаўшчынаў і больш чым 300 дзесяцінамі зямлі набыў Юзаф

школе стала збірацца зусім мала дзяцтва, яе зачынілі. З таго часу пекны будынак стаў закінуты і паўшу прыходзіў у заняпад. З таго расцвіталі вокны, дзверы, дошкі і кафля з камяну. Мураванка з бутавага каменя цокальнага паверхна, на шчасце, засталася непаўруйнай. Аднак відэаочна, што пры такім «раскладзе» ўжо праз непрацяглае час гэтая кароўная сядзіба знікла б. Аднак здарыўся шчаслівы выпадак...

Некалькі гадоў таму ў Аляксандра Варыкіша, які ў той час працаваў экскурсаводам, з'явілася арыгінальная ідэя: стварыць гісторыка-турыстычны цэнтр. Але не на базе новабудовы, а арганізаваць усё ў сапраўднай панскай сядзібе. Гэта дазволіла б вырашыць адрозна некалькі важных задач.

— Калі займаешся краязнаўствам, то адчуваеш гонар за тую гісторыю, якую мае наша краіна. А з іншага боку, становіцца някавака, калі бачыш, у якім стане знаходзіцца асобныя помнікі гісторыі, — адзначае Аляксандр Варыкіш. — Да гэтага трэба прыцягнуць урад, аднак кажаць нехта. Восі і вырашыў дзейнічаць, пэўны час вывучаў сітуацыю, паглядзеў, дзе можна разгарнуцца. І ў выніку спыніўся на Ашмяншчыне. Гэта ўнікальны рэгіён, дзе гэтым можна шмат чаго паказаць. Калі прыглядзіцца магчымае месца для турыстычнага цэнтру, то аднойчы ўбачыў маёнтка ў Бянонах. Уся тэрыторыя наўколіч сядзібага дома

Прыцягненне Бянонаў

Унікальны маёнтка Карчэўскіх захавуюць для нашчадкаў

Андрэй ПЯТКЕВІЧ запрашае ў маёнтка Карчэўскіх.

Карчэўскі — вельмі цікавая, неардынарная асоба. Вядома, што ў свой час ён скончыў Віленскі ўніверсітэт, належаў да студэнцкага таварыства «Шураўцы».

— Карчэўскі быў практычна аднагодкам Адама Міцкевіча, цікава, што лёс амеры ім амаль роўны век, — кажа дырэктар фонду «Краіна замкаў» Аляксандр Варыкіш. — Як вядома, у Бянонах Юзаф меркаваў разгарнуцца як мае быць: планаў на гэты конт у яго было багата. Спэдыяваўся пакуль сваім нашчадкам значную спадчыну. Асаблівы спадчынаўні ўскладаў на сына Юльяна — таленавітага мастака (некалькі яго твораў дасюль захоўваюцца ў Кракаве). Але ўсё атрымалася інакш: Юльян захварэў на сухоты, паехаў на лячэнне ў Італію, і дзе і памёр. Пазней у Юзафа яшчэ былі дзеці, аднак гаспадарчы імгэт значна памалешы.

Тым не менш, маёнтка ў Бянонах дасюль уражвае дакладнай планіроўкай і арганізаванай — усё зроблена з веданнем справы. Каля заўрады захаваліся рэшткі гаспадарчай будовы. Паколькі размяшчана яна была каля вадаёма, то спачатку меркавалася, што гэтыя вады з'явіліся. Аднак пасля даследавання (месца, дзе магчыма, было ўсталявана кола, так і не ашукалі) вырашылі: хутчэй за ўсё, тут працаваў бровар.

Карацей кажучы, існаваў паўнаватрасны гаспадарчы двор, дзе жылі пань і вясцоўцы мелі працу. Кажучы, што Карчэўскія на заробкі не скупіліся. У аднаго з месцаў бацька працаваў фурманам. Гэты чалавек уражвае адметныя выпадкі: маўляў, перад тым як ехаць у суседнюю вёску, пасварыліся нека пан з пані.

Пан дае загад: «Калі дайчыш хутка — золты атрымаеш», а яго жонка дадае: «А калі пераклічыся — два заробіш». Разгаворы той фурман, ды і пераклічылі сваі ў снег. Пан з пані ацалілі «атракцыён», заратагалі і так памірыліся. А вынаходлівы фурман тры злотыя ў кішэню пакаў.

ПАНЫ І ЭКАЛОГІЯ

Сядзібны дом у Бянонах сапраўды уражвае сваімі незвычайнымі архітэктурнымі рашэннямі. Першы ўзровень будынка выкладзены бутавым каменем. Такую прыгожую стары амаль што нідзе ўжо не сустрачаш — не стала цыяры майстроў з іх прафесійнымі сакрэтамі. Затое праз 180 гадоў пасля ўзвядзення панскі дом стаіць і нават не думае скарацца перад часам. Цокальны паверх каменны — тут была ляўднёў: захоўваліся мяха, сыры, віно, іншыя прысмакі. Па інтэр'еры ўсё гэта зусім не нагадвае звычайную «кладоўку». Наадварот — каменныя сцяны і выведзеныя не горш, чым у іншым замку. Памяшчаны сапраўды вартыя сваім гаспадаром, адрозна відэа, што ўсё зроблена дыхтоўна, на стагоддзі.

— Самі Карчэўскія жылі на другім паверсе — гэта быў драўляны ўзровень, — заўважае Аляксандр Варыкіш. — Напаўна ж, разуменьні людзі ў экалогіі, разбіраліся, якія будаўнічыя матэрыялы больш карысныя для здароўя. На гэтым яны не эканомілі. Дарчы, пэўныя архітэктурныя рашэнні сведчаць аб высокім грамадскім статусе, зможнасці копішніх гаспадаром Бянонаў. Напрыклад, франтоны ў будынку абшывалі брусам.

Сядзібны дом зроблены ў стылі класіцызму, адной з адметнасцяў якога з'яўляюцца калоны. Але звычайна гэты элемент узводзіўся ў сярэдзіне пабудовы. А ў Бянонах калоны сталі з боку парку. Сюды і пад'язджалі карэты, прычым дарога была брукаваная. Раздварчаліся «транспартныя сродкі» каля вялікай клумбы. Дзякуючы навукоўцам, то месца таксама адушкалі. Вялікі парк у Бянонах быў прамавугольнай формы, сярэд пасадкаў — пераважна ліпы і клёны, шэраг з якіх памятаюць яшчэ часы пачатку ўзвядзення Бянонскага маёнтка.

Маёнтка выстаўя праз многія войны і ліхалецці. Карчэўскія арганізавалі абарону ад фуражыраў напалеонаўскай войскаў, а ў Першую сусветную вайну лінія фронту праходзіла ўсяго толькі за 1,5 кіламетра адсюль. З тых часоў захаваліся два бліндажы, а таксама дот. Так што гістарычнай эпохі, не скажу, што гарманічна, але па збегу абставінаў суседнічаюць.

Апошні гаспадар маёнтка быў арыштаваны ў 1939-м, яго змясцілі ў Ашмянскі пастарунак і праз два гады расстралілі. Існуюць звесткі наконт

заразла пустазеллем, паўсюль смецце. Але калі я зайшоў усярэдзіну і ўбачыў каменныя сцяпенні, то падумаў: «Халера з тым смеццем, прыбаром, але маёнтка трэба выратаваць».

З трэцяга тэрма на аўкцыёне прыватнікі набылі сядзібны комплекс у Бянонах. Варыкіш знайшоў інвестара — з грашыма на аднаўленне дапамог бізнэсмен Андрэй Пяткевіч. Два гады таму старажытны маёнтка пачаў вяртацца да жыцця. Першы за ўсё добраўпарадкавалі тэрыторыю — было вывезена больш за два дзесяткі грузавікоў смецця! У цокальным паверсе да вядзены да ладу тры залы, зроблены камяны. Адзін з іх — копія камяна, што ёсць на другім паверсе, яшчэ два — такіх жа, як у Мірскаім замку.

Залы з'яўляюцца: першая прысвечана гаспадарам маёнтка — Карчэўскім, другая — князям Вялікага Княства Літоўскага, трэцяя — рыцарам-літвінам. Так што паглядзець тут ёсць на што. На працягу некалькіх гадоў у Бяноны прыязджаюць турысты. За гэты час у гістарычным месцы паспелі пабудаваныя не толькі беларусы, але і госці з шэрагу замежных дзяржаў — Літвы, Польшчы, Галандыі, Вялікабрытаніі і нават з Кітая. Колькасць ахвотнікаў наведваць Бяноны пастаянна павялічваецца. Турыстам прапаноўваюць не толькі паглядзець адметны маёнтка, іх быццам бы на сваёсаслабавы «машыны часу» пераносіць у далёкую мінушчыну. Гасцей сустракаюць пад гукі кароўнай старадаўняй аўтэнтчнай музыкі і запрашаюць на тэатралізаванае дзейства — вельмі захапляльнае відэаішоўка. Напрыклад, на Каляды тут ладзілі штурм замка: у замку абараняліся ад напад «банджоўкаў». Вакол сядзібы ўзведзены плот, пабудавалі і дзве драўляныя вежы. Хоць і стэлізацыя, але выглядае надраўна. Напаўна, надалей пліцоўку для гульнявых шоу і фастаў пераносіць у іншае месца, а ў панскім доме будучы ладзіць камерныя мерапрыемствы. На запраду плануюць адрыць лоданую станцыю. У перспектыве мяркуецца таксама зрабіць кавярню і гатэль.

Пры гэтым будучы максімальна захаваны менавіта гістарычныя аб'екты. На першым плане — аднаўленне маёнтка Карчэўскіх, а ўся астатняя інфраструктура робіцца для максімальнага камфорту турыстаў. Гэта сусветная практыка.

Як заўважыў Андрэй Пяткевіч, праектам ужо зацікавіўся шэраг прыватнікаў. Так што надалей, магчыма, узрасце колькасць яго ўдзельнікаў. Цяпер на аднаўленні занятая каля дзясятка работнікаў — усё мясцовыя жыхары, для якіх гэтыя магчымае надраўна заробіць. Такім чынам, створаны новы працоўны месцы, што для глыбіні вельмі важна. Прыватнікаў актыўна падтрымліваюць мясцовыя ўлады — з іх дапамогай было знесена значную частку жытлавага будынка памішчання, якое стала непаладлівай і спавала ўвесь выгляд, падсыпана дарога. Праемна бачыць таксама плённае супрацоўніцтва.

... Маёнтка Карчэўскіх стаіць на ўзвышшы, адкуль добра відэаць усё наваколле. Адноль можна нават Крэва ўбачыць. А яшчэ ў панскім доме з'явіўся... прывід — пра гэта з жахам раскаваў адзін з работнікаў, які наचाваў у будынку. Цяпер на нон там людзі заставацца асерагаюцца. Так што ў Бянонах дакладна не засумуеш. Старая вёска становіцца бойкім месцам, сюды прыязджаюць турысты, апошнім часам тут пасяліліся новыя жыхары — людзі набылі талі і пераехалі. Відэа, адчуваючы прыцягненне Бянонаў...

Мікалай ЛІТВИНАУ, фота аўтара.

Дот захаваны з часу Першай сусветнай вайны.

Прыцягненне

НЕКАЛІ, у 1978 годзе, з групай беларускіх пэўнаў і мастакоў мне давялося пабыць у Заходняй Сібіры, там, дзе ў самым разгары былі распрацоўкі радовішчаў нафты, газу, будаваліся трасы трубаправодаў, помпавыя станцыі. Нафтаюганск, Ханты-Мансійск, Сургут... Больш за два тыдні лёталі мы на буравыя вышкі, на станцыі перакачкі нафты і газу. Мастакі малывалі, пэўны чыталі вершы. Але чаму паслалі менавіта нас, беларусаў? Ды вельмі вялікая частка і нафтавікоў, і газавікоў у тых мясцінах былі з Беларусі. Працавалі вахтовым метадам. Два тыдні ў тундры і тайзе. Самалёт у Гомель — і на два тыдні па дамах адпачываць.

А вось што пракадаць тэя трубы было няпроста, бачылі мы і ў летні час. Жылі будаўнікі і нафтавікі ў балках, бочках, прыстасаваных знутры для знаходжання чалавека, у павертры не халапа каля 20 працэнтаў кіслароду, ды мошкі, камары, іншыя нязручнасці. Але заробкі ў людзей былі вельмі высокія. Тэмпы будаўніцтва нарасталі. І, як разумею, менавіта ў тэя часы пралетлі з Сібіры ў Еўропу асноўныя ніткі газа- і нафтаправодаў, вакол якіх сёння так шмат спрэчак.

Труба, увогуле, па-навуковаму — доўгі пусты ў сярэдзіне прадмет круглага сячэння, прызначаны для правядзення вадкасці, пары, дыму і падобнага. Яшчэ гадоў сорак таму нашы кінематграфісты, паказваючы росквіт эканоміі Саветаў Саюза, проста не маглі абцясіць без таго, каб у кадры не дымлі магутныя, высочыныя трубы заводаў, фабрык, цэглазакрацэнтралаў...

Сёння гэта не тое, што не модна, а лічыцца дрэнным густам. Экалагічная асвета пакрыўшы прыйшла да ўсіх нас. І калі, напрыклад, перастаюць хутка «дыміць» трубы Ігналінскай атамнай электрастанцыі ў Літве — жыхары Браслаўскага, Пастаўскага, Шаркоўшчынскага ды і многіх бліжэйшых да яе раёнаў Беларусі ўздзюньць з палёгкай.

Але ёсць жа яшчэ і іншыя трубы: і труба тэлефонна, аэрадынамічная, падзорная, маставая, праз якую прапускаецца вада пад дарогамі.

Труба — духавы інструмент, медны ў аркестры, берасцяны на пашы, у Пімена Панчанкі: *І вярталіся з пашы Каровы з лагодным рыканнем Пад вячэрню песню Берасцянай трубы.*

У яго ж яшчэ: *Трубы пахуць... З палосак Да хаты жней ішлі, Іх песень адгалоскі Журботаю пылі.*

Былі ў народным побыце і такія музычныя інструменты, як дуда — з дзюк і больш трубак, устаўленыя ў скурны мяшок або пазыр, тая ж валынка. У народзе гаварылі: *Без музыкі, без дуды Ходзіць ногі не туды.*

А ў Станіслава Шушкевіча чытаем:

Плыве музыка да хмар, Грае хораша дудар.

А дудка беларусы называюць духавы інструмент у выглядзе драўлянай альбо чаранай трубікі з круглым дзірачкам. Чаранца, сінтэз — гэта ж таксама трубіка, але створаныя прыродай. Ды і жалейка — тая ж дудка, толькі з раструбам.

«Жалейка» называе сваю першую кніжачку наш геній Янка Купала: *Каля скаціні падпавіч з жалейкаю Ходзіць навокал ды і грае сабе.*

Народны досіціны многае звязвае з трубай.

Вылецець у трубу — разарыцца, страціць усё, што меў. **Ерыхонская труба** — пра вельмі гучны голас, пра чалавека з такім голасам. Гэта з біблейскіх матываў,

ТРУБА

калі ад гучу трубы развалілася сцены горада.

Прайсці праз агонь, вяду і медныя трубы — паспатыцца і нястач

Занатоўкі мастака

Салалайка і гандаль

У дзіцячым садзе мы праходзілі школу маладога байца. Нас вучылі арыентавацца на мясцовасці, знаходзіць у лесе поўнач і поўдзень, нас вучылі хавацца, вучылі бегачы, вучылі хутка засцілаць ложка і хутка апранацца... Нашы выхавальніцы, зенітчыца Клаўдзія Іванаўна і разведчыца Эма Казіміраўна, лічылі, што вайскавай навукаю трэба займацца з самага дзяцінства. Нас вучылі мужнымі салдатамі Радзімы, якія ў цяжкія часы абароняць яе ад ворагаў. А яшчэ Эма Казіміраўна вучыла нас гандляваць. Мы з ёю ўвесь час гулялі ў крэму. Адзіна мусіць быць пакупніком, а другі гандляром, потым мы мяняліся ролямі, пакупнік рабіўся прадаўцом, а гандляр — наведнікам крэмы. У маім фотаальбоме і зараз захаваўся здымак, на якім Алег Салалайка гуляе са мною ў крэму. Я прадаю яму вылепленую з каларовага пластыліну гародніну, ён разлічваеца самаробнымі грашыма. Апошні раз я бачыў Салалайку ў 1965 годзе, калі мы з дзіцячых сада перайшлі ў розныя школы. Што з ім стала, не ведаю, але вера: салдацка і гандлярска навуку яму, як і мне, дапамагаюць усё жыццё.

Недавукі і перавучкі

Пра недавуку шмат гаварыць не трэба. Іх і так усё ведаюць. Вучыцца, заленаваць, пакінуць навучную ўстанову, праз нейкі час спыхаўшы і саматуаган спрабе давучыцца, але навука яму не даецца, ён да апошніх сваіх дзён будзе справаваць давучыцца, але так і не скончыць навукальнай установы, так і не атрымае сістэмных ведаў. З перавучкаю іншая праблема. Вучыцца, давучыцца, і замест таго, каб пайсці працаваць, ідзе вучыцца далей. Яму трэба працаваць, а ён усё вучыцца і вучыцца, жыве на стыпендыю, жыве на гранты, жыве жабраком, і вучыцца-вучыцца, спадзёнчыцца даведзца нейкі скарэт ці нейкую запаветную таямніцу. Ніякай таямніцы яму не адкрываецца, але ён спадзёнчыцца, бо верыць у моц навучаньня. Так ён давучваецца да самай пенсіі, так ён і не папрацаваў, так нічога і не зрабіў, бо ён жа вучыўся. Пра перавучку гэтакама не трэба шмат разважаць, бо людзі яны пустыя, у адно вуха залеплена, з другога выпеццела. Раней у нашым грамадстве было шмат недавукаў, а цяпер зашмат перавучка.

Алег і капушта

Кожную раніцу ён варыць капушту. Нехта варыць рыс, тосты — грэчку ці асянку, а ён варыць на сняданне і вярчу капушту. Крышыць, кідва ў рэндэлю, залівае вадою і варыць капушту. Снедае, ідзе на працу... Неістотна, дзе і кім ён працуе, ён ёсць тым, што ёсць, а ён ёсць капушту і рандэлю, і ўвечары. Па дарозе з працы дамоў ён куляе сабе гарэлкі ці піва. Бывае, ён купіць гарэлкі, а здарэцца, набярэ піва ці віна, у півце Олег непаслядоўны, ён паслядоўны ў штодзённым, шпрананішнім ды штовчарынным пяданні капусты. Калі ён пакіне наш свет, пра яго можна будзе сказаць: «Ён еў капушту. Усё астатняе неістотна...»

Алена і пяць рублёў

Жонка прачнулася радаснай, акно ўсё святлілася. «Добры сон бачыла?» — пытаюцца ў Алены. «Снілася... Здала я наш «мрэх» на станцыю тэхаслугоўвання, вяртаюся дамоу на таксоўцы. Прыехала. Даю таксоўшчыку дзесяць рублёў, а ён кажа, што мала і трэба яшчэ пяцьёрка. Мы на дзесяць дамовіліся... Кажу. Мала... Кажу. Тут і прачнулася. Добра! Пяць рублёў зэканомила...»

Птушчыны вандалізм

Бывае, ночы ў нашыя сталіцы напоўнены выбухамі петардаў, ад таго вароны ў суседніх скверах і парках зрываюцца з дрэваў і лятаюць над маёй вуліцаю з гучным незадаволеным карканнем. Разглядаючы палёт устрывожаных пташак, я згадаў гісторыю, расказаную жонкай па вяртанні з Монты-Карла. Там яна назірала птушчыны вандалізм. Чарада паўпапугая-паўвараб'ў сядла на дрэва і пачынала абдзіраць з яго лістоў, той, хто першы заўважыў птушчыны напад на дрэва, адразу ж выклікаў паліцыю. ماشына з паліцэйскімі з'явілася імгненна. Яна спынілася пад дрэвам і пачынала гучна каркаць, дробныя птушкі-вандалі палохаліся, чарада ўзліваецца высока ў неба і тамка прападала. У Беларусі яшчэ не назіраюцца акты птушчынага вандалізму, у нас, у адзрэнне ад Манака, вандалізм творыцца людзьмі, а птушкі праз яго пакутуюць.

Цесць і чарка

Цяжка жыць, калі табе пад дзевятнацца. Хваробы, слабасць, незадаволенасць светам, падрыхтоўка да сыходу... У цесця здарыўся другі інсульт. Доктары настойваюць на шпіталізацыі. Цесць упарціцца, адмовіўся ехаць у лякарню, патлумачыў гэта тым, што ў балныцы яму не дадуць выпіваць штодзённую чарку каньяку. Доктарка — былая аднакласніца маёй дачкі Ядзі — паабяцала дамоўціцца з медсёстрамі, каб яны дазволілі паціху выпіваць. «Не хачу я паціху выпіваць, я буду выпіваць каньяк, сядзячы за сваім сталом, выпіваць са сваёй любімай чаркі!» — кажаў цесць, і доктары адступіліся.

Басё і дарога

Калі не спыніцца, застанеся пэтам і не станеш настаўнікам... Ёсць такое меркаванне. Паззія — падарожжа ў невядоме. Паззія — вечнае вандраванне. Пэат — вандроўнік, які не можа спыніцца нават у час смерці. Доказам можа паслужыць перадмёртвая песня Басё: *Змягся ў дароце, па колу ляжыць мой сон над полем пустым...*

Адам ГЛОБУС.

Кантакты паміж таварыствамі «Беларусь — Польшча» і «Польшча — Беларусь» стануць больш дзейснымі

У Беларусі ў сярэдзіне красавіка павядала дэлегацыя таварыства «Польшча — Беларусь» і «Польшча — Усход». Гэта паездка адбывалася пры актыўнай падтрымцы Пасольства Беларусі ў Польшчы. Сярод гасцей — старшыня таварыства «Польшча — Беларусь» Баляслаў Хмялінскі, намеснікі старшыні Таварыства «Польшча — Усход» Тадэвуш Самборскі і Януш Вітак, кіраўнікі рэгіянальных аддзяленняў таварыстваў у Беластоку, Белаі Падлясцы, Вальбжыхаве, Гданьску, Лодзі, суправаджаў іх святетнік Пасольства Беларусі ў Польшчы Тадэвуш Стружэцкі. У час знаходжання ў нашай краіне гасці з Польшчы пазнаёміліся з найбольш значнымі помнікамі гісторыі і культуры. Яны пабывалі на раздзіме Тадэвуша Касцюшкі ў Мерачоўшчыне, прайшліся сцяжамі Якуба Коласа і Адама Міцкевіча, пабывалі ў Мірскім замку, Нацыянальнай бібліятэцы, Нацыянальным мастацкім музеі.

Адбыліся сустрэчы з кіраўніцтвам беларускай сталіцы, івазчыкага і Стаўбцоўскага раёнаў. Былі абмеркаваны пытанні пашырэння культурных і эканамічных узамасуязяў паміж рэгіёнамі Польшчы і Беларусі, устанавленні новых сувязяў паміж рэгіёнамі і гарадамі.

Шчырае сяброўскае сустрэча адбылася ў Беларускім таварыстве дружбы і культурных сувязяў з замежнымі краінамі. Старшыня таварыства Ніна Іванова, а таксама старшыня таварыства «Беларусь — Польшча» Анатоль Бутэвіч расказалі пра планы дзейнасці, унеслі прапановы на актывізацыі кантактаў і пашырэнні сферы дзейнасці таварыстваў. У сустрэчы бралі ўдзел старшыня

Максім СЯБРОЎ.

№ лота	1.	2.	3.	4.	5.	6.
наіменаванне аб'екта	Земельны ўчасток У-874	Земельны ўчасток У-875	Земельны ўчасток У-1007	Земельны ўчасток У-62К	Земельны ўчасток У-69К	Земельны ўчасток У-83К
местааходжэнне аб'екта	м-н «Зарица-3»	м-н «Зарица-3»	м-н «Зарица-3»	м-н «Южный-4»	м-н «Южный-4»	м-н «Южный-4»
плошча земельного участка (га)	0,1017	0,1377	0,0985	0,1148	0,1140	0,1084
кадастровы нумер	440100000003004134	440100000003004133	440100000003004114	440100000003004052	440100000003004036	440100000003004066
начальная цена продажы (руб.)	13 700 000	18 500 000	13 300 000	18 700 000	22 000 000	20 900 000
сумма задатка (руб.)	1 370 000	1 850 000	1 330 000	1 870 000	2 200 000	2 090 000
сумма возмещения расходов, связанная с проведением аукциона (руб.)	3 551 050	3 728 620	3 190 440	3 509 890	3 509 890	3 509 890

Аукцион проводится с условием: строительство и обслуживание жилого дома в течение 3-х лет с момента принятия решения горисполкома о передаче участка в частную собственность. Инженерные коммуникации на земельных участках в м-н «Южный-4» отсутствуют.

Аукцион состоится 9 июня 2009 года в 12.00 в здании горисполкома по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2, каб. № 57 в рабочие дни с 8.30 до 17.30 с 27 мая по 3 июня 2009 г. Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2, каб. № 57 в рабочие дни с 8.30 до 17.30 с 27 мая по 3 июня 2009 г. Телефоны для справок в Гродно: (0152) 720546. Адрес сайта: www.gorod.grodno.by. Подробная информация в газете «Звязда» от 14 апреля 2009 г.

Андрэй ХАДАНОВІЧ:

«БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ ПАВІННЫ БЫЦЬ АГЕНТАМІ САМІХ СЯБЕ»

«Беларуская літаратура ёсць, але яе адначасова і няма». Такую думку выказаў выдатны сучасны пэат Андрэй Хадановіч. Ён адзін з тых нашых літаратараў, якія не толькі пішуць і гавораць, але і ўласнымі сіламі выпраўляюць становішча, наладжваючы пазыччаныя акцыі, чытанні, слэмы. І ўсё дзеля таго, каб паказаць чытачам: жыве наша літаратура! Акцыі найперш спадбаліся літаратарам — высветлілася: ёсць тыя, хто хочучы і могуць бліснучы талентам. Але разам з тым, калі злавіць людзей на вуліцы і спытаць што-небудзь пра сучасную беларускую літаратуру, то адказы па большасці дадуць зразуменьце, што яе нібыта і няма. Як гэта магчыма і што з гэтым рабіць, я спрабую высветліць у Андрэя Хадановіча, які, акрамя таго, што піша сам, яшчэ і ўзначальвае беларускае прадстаўніцтва міжнароднай пісьменніцкай арганізацыі — Беларускай ПЭН-Цэнтра.

МЕСЦА СУСТРЭЧЫ

— Я чалавек не надта стары, не ведаю, як было ў часы Быкава, Караткевіча, Мележа, Шамякіна, Купалы, Багушэвіча. Але ўжо ў мае часы выраста плеяда абсалютна цікавых аўтараў, — сцвярджае Андрэй Хадановіч. — Варта беларускай дзяўчыне, якая піша вершы, выехаць на міжнародныя фестывалі, як яна ў бліскучым стылі гэты фестываль выйграе. Раптам атрымліваецца, што ў Беларусі існуе вельмі школа пазізі, якая ёсць не ў кожнай краіне. Але імя гэтай дзяўчыны нічога не гаворыць беларусу з вышэйшай гуманітарнай адукацыяй. Раптам высветліцца, што ў нас ёсць цікавыя прызавікі, але каб беларусы пачалі чытаць іх творы, яны павінны выйграць некалькі міжнародных прэстыжных прэмій за мяжю. Вос, скажам, Альгерд Бахарэвіч. Ён жыве некалькі гадоў у Гамбургу, пасляхова перакадаваў на замежныя мовы — і толькі цяпер зрабіўшы крышчак вядомым беларускім чытачам. Што гэта? Сваявольна ісціна: няма прарока ў Банавай Айчыне? Скажу з уласнага досведу: першыя прапановы ад беларускіх выдаўцоў пачаліся толькі тады, калі ў мяне выйшла кніжка ва Украіне ў перакладзе на украінскую мову. Толькі тады стала прасцей — і я ледзь не кожны год што-небудзь новае выдаю.

У нас ёсць невялічкая кагорта класных аўтараў, якія абсалютна не сорамна (асабліва маладыя) паказваць у свеце. Дапушч і да жывых беларускіх чытачоў, слухачоў — яны зрабляць уражанне на іх, змяняць стэрэатыпы. З існага бою, у нас ёсць тысячы дзівакоў, якія чытаюць кніжкі, магчыма, па інтэрцы, з асабліва часоў. Таму мы жывём у абсалютна парадкаснай сітуацыі: цудоўныя аўтары ёсць, цудоўныя чытачы таксама, але яны цудоўным чынам не ведаюць пра існаванне адно аднаго. Зрэшты, у кожнай краіне колькасць людзей, якія цікавяцца літаратурай, паравунальна невялікая. Таму беларускія аўтары, што хочучы дастаць да шыроўшага кола чытачоў, мусяць карыстацца «партызанскай тактыкай», «трафейнай зброяй». Яны філіруюць з масавай культурай, робяць са сваіх вершаў песні, рэпы і перформансы,

з прэзентацыяй — шоу, але ў выніку па-добраму падманваюць чытачоў, якія набываюць томкі пазізі, прыдатныя для традыцыйнага чытання. Пэат павінен у нас добаць пра тое, каб чытачы і слухачы прыходзілі на ягоныя вечарыны. А не будзе добаць — не будзе ні пэстаў, ні чытачоў, ні вечарын. — *Ёсць думка, што беларускую літаратуру трэба штучна забараніць, каб ёй сталі цікавіцца чытачы.* — Беларускі аўтар зарывае ў досыць камфортнай сітуацыі. Ён «на халаву» мае большы ахвятаж, чым яго калегі ў іншых краінах. Андэраўдны літаратар аўтаматычна мае больш чытачоў, скажам, 500 чалавек замест 50 на прэзентацыі кніжкі. А хтосці можа бы 5 тысяч мець замест 500. Але я не ўпэўнены, што гэта добра. Майго калегу, украінскага пэста Сяргея Жадана спыталі: чым вы тлумачыце, чаму на вашы сустрэчы народ валіць валам? Ён сказаў: відаць, тым, што ў краіне вельмі класічныя сітуацыя з кнігарнямі. Нармальныя лянвы чалавек мусіць бы клінуць мышкай камп'ютара — і скарыстацца інтэрнэт-кнігарняй, ці мімаходзь заісці ў звычайную кнігарню. А ў нашай рэальнасці ты можахш не сустрэцца з кніжкай у кнігарні. Таму, зразу-мела, пойдзеш на вечарыну, каб набыць кніжку там. Ёсць кніжкі, якія выходзяць у нас някласічным тыражам, але з гэтых кніжак аўтар не падпісае сам, можа быць, усёго дзесяці-дваццаці працэнтаў. Усё астатняе купляецца на сустрэчках. Дзеля гэтага літаратар павінен будзе выступіць, скарыцца час у пільмовага стала. А чытань прыркань прэзентацыі павінен выстаць у чарзе па аўтограф... Колькі ў Беларусі прадаўцоў у кнігарнях? Думаю, тысячы людзей. І я не ведаю, за што яны атрымліваюць свае грошы, таму што большасць кніжак беларускіх пісьменнікаў прадаюць самі. Яны даўно ператварыліся ў агентаў саміх сябе, хіталты рэкламшчыка, толькі прадаюць рэчы нібыта высокай духоўнасці. У гэтай сітуацыі хіба што самаіраўна ратуе...

Маем і такую цікавую з'яву: шмат людзей, якія нібыта не павінны былі чытаць кнігі, але іх чытаюць — праграмісты і «тэхнары», людзі, якія

жывуць у вёсцы, у мастэчках, ніяк не звязаныя інтарэсамі з гуманітарнымі сферамі. Але яны чытаюць беларускую пазію — можа, таму, што гэта па-беларуску. Гэта свайго роду клуб па інтарэсах, тусючка: «я таксама далучаны да беларускай культуры». Але каліс я заўважыў, што на вечарыну маладога хулігана прыходзяць зольшага тыя самыя людзі, што і на народнага пэста Ніла Сыманавіча Гілевіча. З чаго напрошваецца выснова, што шукаюць яны ў абодвух выпадках зусім не пазізі, а часосці інаша: патусавацца разам, убачыць знаёмых твары, далучыцца да нейкай беларускай акцыі і г.д. Але пры чым тут мастацтва?

ПАРУШЭННЕ ЧАКАННЯЎ

— *Беларуская культура існуе нібыта ў замкнёным коле — здаецца, сама па сабе. Якім чынам гэтае становішча можна змяніць?*

— У Беларусі найчасцей нецікава, бо прадказальна. Мы наперад ведаем, хто і што заўтра скажа. Як на гэта пасляз'яўта адказа той, якім творам адгукнецца трэці. Таму ў прынцыпе любое парушэнне чаканняў — чытацкі, глядацкі — ёсць набліжэнне да выхаду з нашага беларускага культурніцкага гэта. Не трэба, як старэйшыя калегі, плакаць па беднай зямельцы, а заадно па страчаных савецкіх тыражах і ганаравы: сёння культура ва ўсім свеце існуе ў маленкіх рэзервацыях, прызначаных для яе. Культура ва ўсіх краінах падмятае глабалаізацыяй, і тыя ж глабальныя «адцігваюць» грошы на гранты, стыпендыі, дамы творчасці, узнгароды, каб «не вякалі». Сумленны максіміст не павінен быць браць нобелеўскую ўзнгароду, бо гэта капітал, заснаваны на пароху...

— Вы б не ўзялі?

— Вядома, узяў бы. Але, думаю, меў бы складаны кампот з пацучы. Пацучыя нобелеўскія прамовы тых, хто іх атрымаў. Часам здаецца, што яны ў чымсьці апраўдваюцца... Але, атрымаўшы «Нобель» і сусветны рэзгалас разам з ім, ты атрымліваеш каласальную трыбуну і неймаверную колькасць чытачоў, з якімі можна далей вясці дыялог. Скажам, рэшту жыцця можахш прывясціць змяганіць з парохам і прапагандзе пацыфізму.

— *Вы добра ведаеце сучасную літаратуру, выкладаеце яе ва ўніверсітэце. Як выглядае на агульным фоне беларуская?*

— У кожным пакаленні былі і ёсць асобы, што выгладзілі цапкам прыстойна. Максім Багдановіч на пачатку XX ст. быў у кантэксце еўрапейскага мадэрнізму, у мастацкім дыялогу з найбольшымі тагачаснымі пэстамі. Максім Танк у вольны ад сядзення ў прэзідыўмаў час пісаў па-беларуску класныя верлібы. Ён меў процімоў польскіх

ШОУ СА СЛОЎ

— *Якія тэмы ці праблемы важныя для вас?*

— Калісьці ў мяне папрасілі зрабіць кніжку выбраных тэстаў. І я высветліў, што ёсць некалькі тэмаў, якія склаліся ў раздзелы. Адзін замешаны на падарожжы, ты блукаеш па свеце і атрымліваеш кайф ад адкрыцця новых гарадоў, новых твараў, новай атмасферы, новых

Фота Анастас Кітешчука.

пахаў, смакаў. З гэтага вершы лезуць. А яшчэ, які ў любога сучаснага аўтара, лезуць вершы пра вершы, у якіх адлюстравваюцца прагнаныя сюжэты. Можна проста глядзець на руку, а можна глядзець на руку праз тое, як чалавек XVII стагоддзя глядзеў на руку, абпаіраючыся на банчане ружы сярэднявечнага чалавека, і так да бяскончасці. Гэта так званая інтэртэкстуальнасць. А яшчэ ў той кнізе быў раздзел пра каханне і усё, што з ім звязана. Во дзе герачны цытатам: знаходзіць новыя словы, каб УПЕРШЫ-НЮ выказаць нешта, мілень разоў выказацца да чэра. Яшчэ маю такі «загон» — вельмі любю пісаць пра Калалі і іх плаўны пераход у Новы год — ад таямніцы Богага нараджэння і віфлеемскай зоркі — да банальнага навагодняга застолья з ялінкамі. Кожны год стараюся нешта на гэтую тэму напісаць.

— *А што натхніла на напісанне «Берлібраў», якія выйшлі лясць?*

— Слова «берлібры» прудумала Марыяна Мартысевіч у Пладзімар Арловым — каб трохі пакліць з мяне. Але мне гэта слова так спадабалася, што захацелася выкарыстаць яго ў назве. «Берлібры» — гэта верлібры, напісаныя ў Берліне. Для мяне вельмі важныя абставіны напісання тэстаў. Напрыклад, я штгодг стараюся хадыць у водную вандроўку з філосафамі, літаратарамі, пляскаю на вадзе вёсламі байдаркі. І ніколі не ўзікаю жадання пісаць там верлібры. Вёслы рытмічна — плясь, плясь. І вершы таям жа складаліся — плясь, плясь у рэчку. А вось Берлін «прыплюснуд» мяне сваёй адкрытасцю і свабодай. Шмат гадоў я змагаўся

за рэгулярную беларускую пазію — за рыфму, рытм, казаш, што не трэба ад гэтага адмаўляцца, і яшчэ шмат цікавага можна зрабіць. А тут само сабою запісалася іначай.

— *Прадаў, што, акрамя таленту літаратурнага, сёння трэба быць яшчэ і шоуэманам, каб падаць свае эмоцыі асаблівым чынам?*

— Вы ведаеце шмат класных беларускіх аўтараў, якія не былі б шоуэманамі? Яшчэ ядаўна я бачыў, як пажылы Рыгор Барадудлін выходзіў на сцэну — і адбывалася метамаर्फоза, адкуль толькі браўся бадзёрсак і энергія! І зала спаліла, назлэктрызаваная. У Алеса Ракаляды і іх плаўны пераход у Новы год — ад таямніцы Богага нараджэння і віфлеемскай зоркі — да банальнага навагодняга застолья з ялінкамі. Кожны год стараюся нешта на гэтую тэму напісаць.

— *А што натхніла на напісанне «Берлібраў», якія выйшлі лясць?*

— Слова «берлібры» прудумала Марыяна Мартысевіч у Пладзімар Арловым — каб трохі пакліць з мяне. Але мне гэта слова так спадабалася, што захацелася выкарыстаць яго ў назве. «Берлібры» — гэта верлібры, напісаныя ў Берліне. Для мяне вельмі важныя абставіны напісання тэстаў. Напрыклад, я штгодг стараюся хадыць у водную вандроўку з філосафамі, літаратарамі, пляскаю на вадзе вёсламі байдаркі. І ніколі не ўзікаю жадання пісаць там верлібры. Вёслы рытмічна — плясь, плясь. І вершы таям жа складаліся — плясь, плясь у рэчку. А вось Берлін «прыплюснуд» мяне сваёй адкрытасцю і свабодай. Шмат гадоў я змагаўся

за рэгулярную беларускую пазію — за рыфму, рытм, казаш, што не трэба ад гэтага адмаўляцца, і яшчэ шмат цікавага можна зрабіць. А тут само сабою запісалася іначай.

— *Прадаў, што, акрамя таленту літаратурнага, сёння трэба быць яшчэ і шоуэманам, каб падаць свае эмоцыі асаблівым чынам?*

— Вы ведаеце шмат класных беларускіх аўтараў, якія не былі б шоуэманамі? Яшчэ ядаўна я бачыў, як пажылы Рыгор Барадудлін выходзіў на сцэну — і адбывалася метамаर्फоза, адкуль толькі браўся бадзёрсак і энергія! І зала спаліла, назлэктрызаваная. У Алеса Ракаляды і іх плаўны пераход у Новы год — ад таямніцы Богага нараджэння і віфлеемскай зоркі — да банальнага навагодняга застолья з ялінкамі. Кожны год стараюся нешта на гэтую тэму напісаць.

— *А што натхніла на напісанне «Берлібраў», якія выйшлі лясць?*

— Слова «берлібры» прудумала Марыяна Мартысевіч у Пладзімар Арловым — каб трохі пакліць з мяне. Але мне гэта слова так спадабалася, што захацелася выкарыстаць яго ў назве. «Берлібры» — гэта верлібры, напісаныя ў Берліне. Для мяне вельмі важныя абставіны напісання тэстаў. Напрыклад, я штгодг стараюся хадыць у водную вандроўку з філосафамі, літаратарамі, пляскаю на вадзе вёсламі байдаркі. І ніколі не ўзікаю жадання пісаць там верлібры. Вёслы рытмічна — плясь, плясь. І вершы таям жа складаліся — плясь, плясь у рэчку. А вось Берлін «прыплюснуд» мяне сваёй адкрытасцю і свабодай. Шмат гадоў я змагаўся

за рэгулярную беларускую пазію — за рыфму, рытм, казаш, што не трэба ад гэтага адмаўляцца, і яшчэ шмат цікавага можна зрабіць. А тут само сабою запісалася іначай.

— *Прадаў, што, акрамя таленту літаратурнага, сёння трэба быць яшчэ і шоуэманам, каб падаць свае эмоцыі асаблівым чынам?*

— Вы ведаеце шмат класных беларускіх аўтараў, якія не былі б шоуэманамі? Яшчэ ядаўна я бачыў, як пажылы Рыгор Барадудлін выходзіў на сцэну — і адбывалася метамаर्फоза, адкуль толькі браўся бадзёрсак і энергія! І зала спаліла, назлэктрызаваная. У Алеса Ракаляды і іх плаўны пераход у Новы год — ад таямніцы Богага нараджэння і віфлеемскай зоркі — да банальнага навагодняга застолья з ялінкамі. Кожны год стараюся нешта на гэтую тэму напісаць.

— *А што натхніла на напісанне «Берлібраў», якія выйшлі лясць?*

— Слова «берлібры» прудумала Марыяна Мартысевіч у Пладзімар Арловым — каб трохі пакліць з мяне. Але мне гэта слова так спадабалася, што захацелася выкарыстаць яго ў назве. «Берлібры» — гэта верлібры, напісаныя ў Берліне. Для мяне вельмі важныя абставіны напісання тэстаў. Напрыклад, я штгодг стараюся хадыць у водную вандроўку з філосафамі, літаратарамі, пляскаю на вадзе вёсламі байдаркі. І ніколі не ўзікаю жадання пісаць там верлібры. Вёслы рытмічна — плясь, плясь. І вершы таям жа складаліся — плясь, плясь у рэчку. А вось Берлін «прыплюснуд» мяне сваёй адкрытасцю і свабодай. Шмат гадоў я змагаўся

за рэгулярную беларускую пазію — за рыфму, рытм, казаш, што не трэба ад гэтага адмаўляцца, і яшчэ шмат цікавага можна зрабіць. А тут само сабою запісалася іначай.

— *Прадаў, што, акрамя таленту літаратурнага, сёння трэба быць яшчэ і шоуэманам, каб падаць свае эмоцыі асаблівым чынам?*

— Вы ведаеце шмат класных беларускіх аўтараў, якія не былі б шоуэманамі? Яшчэ ядаўна я бачыў, як пажылы Рыгор Барадудлін выходзіў на сцэну — і адбывалася метамаर्फоза, адкуль толькі браўся бадзёрсак і энергія! І зала спалі

Мы сядзім ва ўтульнай кватэры Мікалая Аляксандравіча, і ён распавядае пра сваё жыццё. Пра сваю бабуню, якая была плямянніцай Айвазоўскага і выхоўвалася ў яго маёнтку. Знакаміты мастак прывёз з Італіі садоўніка, за якога потым і выдаў замуж бабуню Мікалая Аляксандравіча. І гэты аповед так да месца ў нашай сённяшняй абстаноўцы, арыстакратычнасць якой надаюць, магчыма, высокія столі кватэры ў «сталінцы» ў сучасным рамонце з мэбляй «яшча з той эпохі», якую, як прызнаецца дачка Мікалая Аляксандравіча Валерыя Мікалаеўна, яны прывезлі з Рыгі і з якой дагэтуль не могуць разгатацца. А мо карціны на сценах дынастыі мастакоў Шыбонь, з якімі Нэльга сябравала. Ці энергетыка Мікалая Аляксандравіча, побач з якім адчуваеш эпоху і гісторыю.

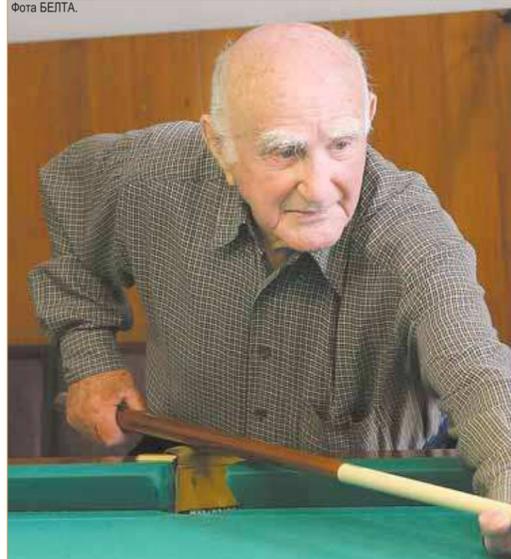
Як з гумарам гаворыць Мікалай Аляксандравіч, ён нарадзіўся ў часы царскай манархіі, прымаў удзел у будаўніцтве сацыялізму, а зараз жыве ў эпоху рынкавай эканомікі. Дзяцінства Мікалая Нэльга прайшло ў крымскай Феадосіі. У школу Мікалай Аляксандравіч пайшоў яшчэ мікалаеўскаю, у 1916 годзе. «Гэта была выдатная школа, хоць і звычайная гарадская. Прычым з бясплатным абедам — гэта пры цары Мікалаі». Савецкая ўлада ўсталявалася ў Феадосіі толькі ў 1920 годзе. «Спачатку некаторы час была нямецкая акупацыя Крыма. Потым у горадзе былі белгавардзейцы. У 20-м годзе ў горадзе былі урангелеўцы. Увесь горад быў запоўнены кінуымі імі транспартам — коньмі, драбінамі — беляя адступалі морам. Услед за гэтым пачаліся цяжкія часы, страшны голад. У школу хадзілі больш дзеля таго, каб атрымаць чаю і кавуны хлеба (гэта адна чацвёртая фунта, а фунт — 400 грамаў), а калі хлеба не было, выдавалі шклянку семак. Потым, у 1924-м, у нас у Феадосіі наступіў проста рай. Калі раней прадукты каштавалі мільёны — буханка хлеба, напрыклад, мільён, то раптам усё перамянілася: ў краіне пачаўся НЭП. Замест мільёнаў перайшлі на капейкі. З'явіліся грошы — сярэбраныя, залатыя. У нас у сям'і доўга захоўваліся пяць залатых рублёў, якія засталіся мне ад бацькоў. З'явілася праца — майстаркі, гандляр, рэстараны, кавярні, гульнявыя ўстановы. Настала дэмакратыя — прыкладна тое ж, што пасля развалу савецкай ўлады».

У 26-м годзе па накіраванні камсамола Мікалай Нэльга скончыў курсы пралетарскіх інструктараў фізічнай культуры, і гэта прафесія вызначыла яго далейшае жыццё. «У 1925 годзе феадасійская футбольная каманда выйграла ў Керчы, і мяне запрасілі ў Керч. Тады за спорт грошы не плацілі. Прапанавалі знайсці для мяне жыллё і працу. Так я атрымаў туркі фізікультуры — за кожны плацілі 1-2 рублёў. За кватэру са сцяндкам і вясчарэй я плаціў 30 рублёў у месяц, штосці заставалася на жыццё. Потым мяне накіравалі ў Ленінградскі інстытут фізічнай культуры імя Лесгафта, адкуль я перавёўся ў Маскву. Падчас вучобы я працаваў у гісторыка-партыйным інстытуте чырвонай прафесуры, дзе рэктарам быў знакаміты Кнорын. У той час ён быў і скаратаром Камінтэрна. Гэта быў выдатны лектар і прамоўца. Я з задавальненнем баяў на яго лекцыях. У 1938 годзе ён, на жаль, як і шматлікія старыя камуністы, быў рэпрэсаваны».

У 1934 годзе Мікалай Нэльга мабілізавалі ў войска і накіравалі ў лёта-тэхнічную школу «Тушына» пад Маскву, пасля ён працаваў начальнікам фізічнай падрыхтоў-

наадварот — ад страху кідаліся на дно акола, а праз іх праходзілі танкі — гэта страшнае псіхалагічнае ўздзеянне. Мае салдаты толькі пачынаючы з трэцяга, чацвёртага разу кідалі гранату. Я сам таксама паспрабаваў гэта, і мне каштавала велізарных намаганняў, каб не аб'ясацца і не ўпаўці на дно акола, а кінуць гранату з першага разу... Калі атрымаў роту, працягнуў вучанне. У маім падраздзяленні было нешта страт, бо людзі былі падрыхтаваныя». Сам Мікалай Аляксандравіч таксама быў паранены, левая рука дагэтуль не гнецца.

З павялога санітарнага барака паліцэйска Мікалай Аляксандравіч трапіў у шпіталь ва Уладзіміры... «Вось тут я раскажу пра бль-

99-гадовы Мікалай Аляксандравіч НЭЛГА, нашчадак мастака Айвазоўскага, дагэтуль гуляе ў б'льярд, а да сваёй 100-гадовага jubілею напісаў кнігу

ярд. Я з 13-14 гадоў пачаў гуляць. У 51 годзе Мікалай Нэльга стаў рэктарам інстытута фізічнай культуры Латвіі. «Інстытут мясціўся ў непрыстасаваным памяшанні, якое ўвогуле не адмаўляў міністру будаўніцтва Дыгаю, які збіраўся стварыць там сваё ПТВ. У шыфроўцы ЦК партыі напісана шарау, што моцны выдзеліць яму будынак інстытута фізікультуры, будынак малочнага тэхнікума і яшчэ нейкі. Але ў гэтай шыфроўцы па памылцы адгукаліся сацыялісты «або», і міністр забраў усё тры памяшанні. А з ім ніколі не хацелі — гэта былі вельмі моцны пасляваены міністр будаўніцтва. Я ў шыфроўцы ўдзельнічаў не прымаў і напісаў ліст Сталіну. Мне пашчасціла, што ў той час у Сталіна быў рэфэронт па фізікультуры, якога я ведаў і які мяне ведаў. Такім чынам, ліст да Сталіна дайшоў. Сталін наклаў рэзалюцыю «Пабудавана ў Латвіі інстытут фізічнай культуры. Выдаткі — 50% за кошт міністраства Дыгя, астатняе — за кошт сродкаў спорткамітэта Саюза».

У гэтым будынку і дагэтуль знаходзіцца інстытут фізікультуры Латвіі, куды на юбілей заўсёды запрашаюць Мікалая Аляксандравіча. Апошні раз ён быў у Рызе ў 2006-м, у 2011-м збіраецца паехаць зноў... «У 58-м годзе В. Лівенцаў стаў старшынёй спорткамітэта БССР, гэта ён мяне і перацягнуў у Мінск, шчыра кажучы. Разам з ім было шмат зроблена. Лівенцаў займаўся будаўніцтвам — яму вельмізную

ваў» — спачатку інструктарам у венакмаеце ў Кемеруўскай вобласці, потым выкладаў у Цюменскім педагагічным інстытуте. Мікалай Мікалай Аляксандравіч жартуе, што некалькі гадоў таму яго наведвалі ўрачы-герантолагі, і калі ён называў свае так званыя «сакрэты даўгалецця», яны казалі, што нічога не падыходзіць.

У свой час Мікалай Аляксандравіч не пралукаў ніводнага больш-менш значнага спаборніцтва, быў прыхільнікам мінскага «Дынама». Калі з'яўляўся магчыма, не адмаўляў сабе ў задавальненні згуляць у б'льярд.

Мікалай Аляксандравіч узгадвае, што ў Маскве ў савецкія часы гулялі пераважна на грошы. Самы папулярны тады быў «Маскоўская піраміда». Паглядзець на гульцоў тады збіралася вялікая колькасць прыхільнікаў, якія ставілі на сваіх куміраў грошы — хто выйграе. Сам Мікалай Аляксандравіч на грошы ніколі не гуляў. У Мінску ў шасцідзясятых перыядычна заходзіў у Дом афіцэраў — там была б'льярдная. Рэгулярна ж аддавацца любімаму занятку час з'явіўся толькі на пенсіі. З п'юнага часу Мікалай Аляксандравіч пачаў наведваць клуб «Піраміда», дзе яго можна сустрэць і дагэтуль. Пару гадоў там ён нават удзельнічаў у змяшчэнні сярод вэтэраноў Гульцоў яго ўзросцовой групы не знайшлося, затое прыйшоў некалькі чалавек за шэсцьдзесят. З імі Мікалай Аляксандравіч і згуляў.

Зараз спаборніцтвы глядзяць пераважна па тэлебачанні. Ужо некалькі гадоў змагаецца за тое, каб да яго дома, які знаходзіцца ў цэнтры горада, на праспекце

Сёння Месяц Маладзкі. Месяц у сузор'і Рака. Сонца ўсход, захад, даўжыня дня. Мінск, Віцебск, Магілёў, Гомель, Брэст, Гродна.

Надвор'е на заўтра. Геамагнітныя ўзрушэнні. Абзначнікі: німа прыкметных узрушэнняў, невялікія геамагнітныя узрушэнні, слабая геамагнітная бура.

27 мая. 1907 год — у Вільні быў створаны Беларускі настаўніцкі саюз, прафесійна-палітычная арганізацыя беларускіх настаўнікаў. Аб'ядноўваў прыхільнікаў Беларускай народнай адукацыі. Сваёй мэтай ставіў зраганізацыю сістэмы адукацыі для ўздыму грамадскай самасвядомасці і культуры народа.

СКАНВОРД. Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ. Сканворд з 15 пачатковых і 15 канчатковых словаў. Слова пачынаюцца з: 1. С, 2. Т, 3. К, 4. Я, 5. П, 6. М, 7. Р, 8. Л, 9. Д, 10. З, 11. Ш, 12. Ч, 13. Ў, 14. Ф, 15. Х.

АМАТАРЫ БЕЛАРУСКІХ ПЕСНІ З ДЗІЦЯЧАГА САДКА «ВЯСЁЛКА». Больш за 500 удзельнікаў з дзіцячых садкоў, пачатковых школ і гімназій сабраў конкурс «Беларуская песня» ў Падляскім ваяводстве.

Любага, дарагога нашага Ігара Іванавіча ВІЦЬКО з г. Мінска шчыра віншум з днём нараджэння. Моцнага табе здароўя, сямейнага шчасця, каханья. Родныя.

ЗДАЮ ПАКОЙ у прыватным доме на лета. 50 км ад Мінска, побач лес, ягады, грыбы, можна пасадзіць агарод. Званіць па тэл. (8 017) 2072013.

ШАХМАТЫ. Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

МАСАВЫ КОНКУРС РАШЭННЯЎ. Заданне № 13. ed6 2. Фg8, 1. ... e6 2. Фe8, 1. ... Крe5 2. Лd5. Заданне № 6. У. Брон. 1. Фh4! ... 2. Фe1, 1. ... Сg5 2. Сc3, 1. ... Сc5 2. Фd8, 1. ... Сb4 2. Фc7, 1. ... g3 2. Сc5+.

УШЭСЦЕ, УЗНЯСЕННЕ, ШОСНІК

Птушкі моўжыць на саракавы дзень па Вялікадні. На Ушэсце адвітаюць сады. Як не будзе дажджу на Ушэсце, так не будзе шэсць надзеель (100). На саракавы дзень пасля Вялікадні, у чацвер, святкуецца Ушэсце — Узнясенне Хрыста на нябёсы. Яе распавядае Евангелле, пасля свайго уваскрэснення Гасподзь не знаходзіцца разам з вучнямі, а з'яўляўся ім у розны час і ў розныя месцах.

Уважніцеся! Сын пытаецца ў бацькі, які мые дома посуд: — Тата, а колькі гадоў ты ўжо служыш у мамы? Калі студэнт стаіць каля дэканата і ўважліва ўгледзецца ў фотаздымкі супрацоўнікаў кафедр, то ў яго ў галаву круцяцца прыблізна наступныя думкі: «Як жа завярць таго, каму я прынёс рэферат?»